

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΔ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1986

ΑΡΙΘ. 16

ΤΟ ΣΤ' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ 5-7 Σεπτεμβρίου 1986

Με βασικό θέμα «Το ανθρώπινο πρότυπο της σύγχρονης Παιδείας και το άρχετυπο της Ὁρθοδοξίας», πραγματοποιήθηκε τὸ ΣΤ' Πανελλήνιο Θεολογικὸ Συνέδριο ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ. Στὴ φωτογραφία, σιγμιότυπο ἀπὸ τὴς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Τὸ ΣΤ' Πανελλήνιο Θεολογικὸ Συνέδριο. — Εὐαγγ. Δ. Θεοδώρου, Ἡ Ἁγία Φοῖβη, διάκονος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Κεγχρεῶν. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδημοῦ, Θεσητορικὸν Ἐορτολόγιον. — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Βιβλιοφιλία. — Ἀντ. Γκλίνοῦ, Τὰ προβλήματα τῶν βιβλίων καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντωνίου, Περί

τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἔργου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. — Ἀρχιμ. Δημ. Μπεκιάρη, Ἀγιολογικὰς πηγὰς κατηχήσεως. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Τὸ ἔργο τῶν Κληρικῶν στὴν Ἐκκλησία. — Χρυσ. Ἰ. Νεαμονιτάκη, Ἄνευ εὐλαθείας στὴν πόλιν τῶν ὀνείρων μας. — Ἐπίκοιρα. — Εὐαγγ. Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς Ἐφημερίους. — Νέοι συνταξιούχοι τοῦ ΤΑΚΕ.

Η ΑΓΙΑ ΦΟΙΒΗ

ΔΙΑΚΟΝΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΚΕΓΧΡΕΩΝ

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Β'.

Ὁ Παῦλος συνιστᾷ στοὺς παραλήπτες τῆς πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολῆς νὰ φιλοξενήσουν τὴ Φοίβη ὅσον τὸ δυνατό καλύτερα καὶ νὰ παράσχουν σ' αὐτὴν κάθε διευκόλυνσι («Συνίστημι... ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων καὶ παραστήτε αὐτὴ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι»).

Ἀπ' τὸ χωρίο ὅμως αὐτὸ γεννιέται τὸ ἐρώτημα πῶς ἤμποροῦσε ὁ Παῦλος νὰ ζητῇ τέτοια συμπαράστασι γιὰ τὴ Φοίβη καὶ ν' ἀπευθύνῃ στὴ συνέχεια στὸ ἴδιο κεφάλαιο τῆς πρὸς Ρωμαίους χαιρετισμοῦ πρὸς τόσον πολλὰ πρόσωπα μιᾶς ἐκκλησίας, τὴν ὁποία δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐπισκεφθῇ. Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ὠδήγησε μερικoὺς ἐρευνητὲς στὸ νὰ πιστεύουν, ὅτι «ἡ περικοπή Ρωμ. ιστ', 1-20 ἀποτελεῖ τὴν κατακλειδῆ ἀντιγράφου τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς, ὅπερ ἀπεστάλη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου. Πλὴν τοῦ ἐπιχειρήματος, ὅτι τὰ ἐν τῇ περικοπῇ ταύτῃ ἀναφερόμενα ὀνόματα συνδέονται μᾶλλον μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου καὶ ὄχι τῆς Ρώμης (Ἀκύλας, Πρίσκα, Ἐπαίνετος — ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστὸν κ.λπ.), δύναται τις νὰ προσθέσῃ ὅτι αἱ συστάσεις τοῦ Παύλου διὰ συμπαράστασι πρὸς τὴν Φοίβην μόνον εἰς γνωστὴν εἰς αὐτὸν Ἐκκλησίαν ἠδύνατο νὰ ἀπευθυνθοῦν»³. Ὁ Joseph Holzner στὸ γνωστὸ ἔργο του «Παῦλος» σημειώνει τὰ ἐξῆς: «Τέσσερις φορὲς τελειώνει ἡ Ἐπιστολὴ (πρὸς Ρωμαίους) (ιε', 33· ιστ', 20· ιστ', 24· ιστ', 27). Τὸ πανηγυρικὸ τέλος (ιστ', 25-27) στὰ δύο ἀπ' τὰ καλύτερα χειρόγραφα θρίσκειται στὸ τέλος τοῦ ιδ' κεφαλαίου. Ὁ μακρὸς κατάλογος τῶν χαιρετισμῶν τοῦ ιστ' κεφαλαίου, ὑποθέτουν μερικοί, εἶναι ὑπόλειμμα μιᾶς Ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου πρὸς Ἐφεσίους, πού ἔχει χαθῆ. Ἀπὸ ποῦ εἶχεν ὁ Παῦλος ὄλες αὐτὲς τίς γνωριμίες μὲ τὰ πρόσωπα πού χαιρετᾶται ἐδῶ; Ὑποθέτουν, λοιπόν, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς ἀναζητήσωμε στὴν Ἐφεσο, ὅπως τὸν Ἐπαίνετο, πού ἦταν «ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν»⁴.

Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Παν. Τρεμπέλας ὑποστηρίζων, ὅτι ἡ Φοίβη ἐκόμισε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου στὴ Ρώμη καὶ ὄχι στὴν Ἐφεσο, λέγει τὰ ἐξῆς: «Ἐτέροι ὑπεστήριξαν ὅτι μέρη τινὰ τουλάχιστον τῶν δύο τελευταίων κεφαλαίων (τῆς πρὸς Ρωμαίους) ἀνήρτιζον τμήμα ἄλλης ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου πρὸς Ἐφεσίους, ὅπερ προσηρτήθη ἔπειτα εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους. Ἀλλὰ τὸ ὅτι... μεταξὺ τῶν προσώπων, εἰς τὰ ὁποῖα πέμπει ὁ Παῦλος ἀσπασμούς, περιλαμβάνονται καὶ οἱ

Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, οὔτινες ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς συγγραφῆς τῆς ἐπιστολῆς εὕρισκονταί μετὰ τοῦ Παύλου εἰς Ἐφεσον, τοῦτο δὲν μαρτυρεῖ, ὅτι τὸ πρότερον ἐν Ρώμῃ ἐγκατεστημένον εὐσεβὲς αὐτὸ ζεῦγος δὲν ἦτο δυνατόν ἐξ Ἐφέσου νὰ ταξιδεύσῃ εἰς Ρώμην, ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ ὁ Παῦλος προσετίθετο νὰ μεταβῇ ἐκεῖ. Ἐπὶ πλέον οἱ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ ἐκ τοῦ Ναρκίσσου, ὁ Ἀμιπλίας ἢ Ἀμιπλίαντος καὶ ὁ Νηρεὺς εἶναι ὀνόματα μᾶλλον μετὰ τῆς Ρώμης συνδεόμενα. Τὸ ὅτι δὲ παρά τισι τῶν χειρογράφων τίθεται ἡ δοξολογία «Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι... μόνῳ σοφῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας» εἰς τὸ τέλος τοῦ ΙΔ' κεφ., ἐν ᾧ παρ' ἄλλοις εὐρηται εἰς τὸ τέλος τῆς Ἐπιστολῆς, ἐξηγεῖται πλήρως διὰ τῆς παραδοχῆς, ὅτι τὰ κεφάλαια ταῦτα λόγῳ τοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον προσωπικοῦ περιεχομένου των (ἀσπασμοὶ κ.λπ.) εἶχον ἀποκλεισθῆ κατ' ἀρχάς τῆς λειτουργικῆς χρήσεως, ἐξ οὗ καὶ ἡ δοξολογία γενικοῦ περιεχομένου μετετέθη εἰς τινὰ τῶν παλαιῶν λεκτιοναρίων εἰς τὸ τέλος τοῦ ΙΔ' κεφ. Ἀρχικῶς ὅμως ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο μετὰ τὸ ΙΣΤ' κεφ. ὡς μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν κωδίκων Σιν. Βατ., πολλῶν μικρογραμμάτων καὶ τῶν ἀρχαίων μεταφράσεων (παρὰ τῷ Ἀλεξανδρινῷ εὐρηται καὶ μετὰ τὸ ΙΔ' καὶ μετὰ τὸ ΙΣΤ' κεφ.). Τέλος καὶ τὸ ὕφος τῶν κεφαλαίων τούτων εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ τῆς λοιπῆς ἐπιστολῆς...»⁵.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος, ἐὰν ἡ Φοίβη ἦταν κομιστρία τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ρωμαίους ἢ πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, εἶναι βέβαιον ὅτι αὐτὴ ἦταν ἐξέχουσα μορφή τῆς Ἐκκλησίας τῶν ἀποστολικῶν χρόνων καὶ γι' αὐτὸ ὁ Παῦλος ὀμιλεῖ γι' αὐτὴ μὲ τόσον τιμητικὸν τρόπο.

5) Ἡ Φοίβη κατέλαβε σημαντικὴν θέσιν στὴν Ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς γυναικειᾶς διακονίας. Σὲ ὅλα τὰ ἐγχειρίδια αὐτῆς μνημονεύεται ὡς ἡ πρώτη γνωστὴ διακόνισσα. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνάγει τὴν σκέψιν τῶν πιστῶν στὴν ἁγία Φοίβη ὄχι μόνον ἐορτάζουσα τὴ μνήμη τῆς τὴν 3η Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ καὶ ὑπενθυμίζουσα τὸ διακονικὸν τῆς χάρισμα μέσα στὴ δευτέρῃ ἀπ' τίς εὐχές, μὲ τίς ὁποῖες —κατὰ τὸ Βυζαντινὸν Εὐχολόγιον— ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖ μιᾶ διακόνισσα. Στὴν εὐχὴ αὐτῇ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, λέγονται καὶ τὰ ἐξῆς: «Δέσποτα Κύριε, ὁ μηδὲ γυναῖκα ἀναθεμένια ἐαυτὰς καὶ βουληθείσας καθ' ὃ προσῆκε λειτουργεῖν τοῖς ἁγίοις οἴκοις σου ἀποβαλλόμενος, ἀλλὰ ταύτας ἐν τάξει λειτουργῶν προσδεξάμενος· δώρησαι τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος καὶ τῆς δούλης Σου ταύτης, βουλη-

3. Ἱ. Δ. Κ α ρ α β ι δ ο π ο ὐ λ ο υ, ἐνθ' ἄνωγ.

4. JOSEPH H O L Z N E R, Παῦλος, μετάφρασις Ἱερωνύμου Ἱ. Κοτσώνη, Ἀθήνα, 1984.

5. Παναγιώτου Ν. Τ ρ ε μ π έ λ α, Ὑπόμνημα εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Παύλου, Ἀθήνα, 1937, σελ. 12.

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΟΝ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

Γ' ΕΟΡΤΑΙ ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΩΝ ΑΜΦΙΩΝ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

III. ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ (31 Αὐγούστου)

I. «ΟΣΦΥΕΣ ΠΕΡΙΕΖΩΣΜΕΝΑΙ».

«Περιζῶσαι τὴν ρομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, Δυνατέ, τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου, καὶ ἔντεινον καὶ κατενοδοῦ καὶ βασιλευε, ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης...» (Ψαλμ. 44,3).

Εἰς ἕνα μεγαλειώδη ψαλμὸν τοῦ ὁ προφητάναξ Δαβὶδ φάλλει τὸν ἕμνον τοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσσοῦ καὶ ὡς Νυμφίου. Τὸν ὁραματίζεται νὰ ἐλκύνῃ καὶ νὰ σαγγηνεύῃ, ὡς νυμφίος, τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων «τῇ ὠραιότητι καὶ τῷ κάλλει» Αὐτοῦ, τ.έ. μὲ τὸ ἀπαράμιλλον μεγαλεῖον τῆς θεϊκῆς Του δόξης — μὲ τὴν ὠραιότητα τῆς ἀγιότητος Αὐτοῦ καὶ μὲ τὸ κάλλος τῆς ὑπερόχου διδασκαλίας Του— ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλοντα τελικῶς τὸ θεῖον κράτος τῆς βασιλείας Του, ὡς «Δυνατός», μὲ τὴν δύναμιν τῆς «ρομφαίας» Του, εἰς τοὺς σκληροτραχήλους, οἵτινες ἐπιμένουν νὰ Τὸν ἀγνοοῦν καὶ νὰ μὴ Τὸν ὑπολογίζου.

Μὲ ἔξαρσιν δὲ πολλήν ὁ ψαλμωδὸς Τὸν προκαλεῖ, οὕτως εἰπεῖν· «περιζῶσαι τὴν ρομφαίαν σου... καὶ βασιλευε ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης». Τὸν καλεῖ δηλαδὴ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν βασιλείαν Του, ὡς βασιλείαν τῆς ἀληθείας, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἀγ. ἀδελφοί, χρησιμοποιεῖ τὸν Μεσσιανὸν καὶ Χριστολογικὸν ψαλμὸν τοῦτον (ὡς «πολυέλεον») καὶ τοὺς προαναφερθέντας — ὡς καὶ

θεῖση ἀναθεῖναι Σοι ἑαυτήν, καὶ τὴν διακονίας ἀποπληρῶσαι χάριν, ὡς ἔδωκας χάριν τῆς διακονίας Σου Φοίβῃ, ἣν ἐκάλεσας εἰς ἔργον τῆς λειτουργίας...»⁶.

Ἐπίσης εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸ ὄνομα «Φοίβη» κοσμεῖ τὸ ὄνομα χριστιανῶν γυναικῶν καὶ χριστιανικῶν γυναικείων ἀδελφότητων, συλλόγων καὶ ἰδρυμάτων.

6. Εὐαγγελίου Δ. Θεοδώρου, Ἡ «χειροτονία»... τῶν διακονισσῶν, σελ. 56. Τοῦ Ἰδίου, Ἱστορία καὶ Θεωρία τῆς Ἐκκλ. Κοινωνικῆς Διακονίας, σελ. 110.

ἄλλους— στίχους αὐτοῦ εἰς τὰς εορτὰς καὶ τὰς πελετὰς τὰς ἀφιερωμένας εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Κατὰ μείζονα δὲ λόγον ἐπὶ τῇ σημερινῇ εορτῇ τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐναρμονίζεται καὶ συνδυάζεται ἄριστα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐορτῆς ὁ ψαλμικός οὗτος λόγος· «περιζῶσαι τὴν ρομφαίαν σου... τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου καὶ ἔντεινον καὶ κατενοδοῦ καὶ βασιλευε, ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης».

Διότι ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος εἶναι ἀφ' ἐνός μὲν ἡ «Κεχαριτωμένη» τῆς ὁποίας ἡ ὠραιότης καὶ τὸ κάλλος τῆς ἐξόχου ἀγιότητος ἐλκύει τὰς ψυχὰς καὶ σαγγηνεῖ τὰς καρδίας καὶ αἰχμαλωτίζει τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν πρὸς Αὐτὴν ἀφοσίωσιν τῶν χριστιανῶν· ἀφ' ἐτέρου ὅμως προβάλλει ἐνώπιον ἡμῶν ὡς μία δυνατὴ Προσωπικότης. Περιζώννυται μὲν ὄχι ρομφαίαν, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν ζώνην Τῆς, ὅπως ἀρμόζει εἰς τὴν σεμνὴν γυναικείαν ἐμφάνισιν Αὐτῆς, ἔχει ὅμως ὡς ἄλλην ρομφαίαν τὴν δύναμιν ἐκείνην τῆς ἰσχυρᾶς προσωπικότητος, ἡ ὁποία ὑπερνικᾷ τὴν ἀμαρτίαν καὶ φθάνει εἰς ὑψηλὴν ἀγιότητος ἀποκόπτι· δυναμικῶς — ὡς ρομφαία δίστομος — τὰς ἀνθρωπίνους ἐλλείψεις καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν ἐγκαθιστᾷ τὰς ἀρετὰς τῆς «ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης» καὶ ὅσας ἄλλας περιουσίας τὴν παναγίαν καὶ πάνσεπτον Μορφὴν Τῆς.

Καὶ εἶναι καθήκον παντός χριστιανοῦ νὰ περιζώνεται ὡσαύτως μὲ δύναμιν καὶ μὲ θέλησιν — ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ — καὶ νὰ ἀγωνίζεται «ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης».

Ἡ ἀλήθεια. Ἰδοὺ ἕνας στόχος σπουδαῖος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ χριστιανοῦ. Μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, δυστυχῶς, κυριαρχεῖ τὸ ψεῦδος καὶ ἡ πλάνη. Πλανῶνται πολλοὶ εἰς τὰς σκέψεις των καὶ εἰς τὰς ἐπιδιώξεις των. «Ἄνθρωπος τῇ ὁδοῦ αὐτοῦ ἐπλαγήθη» (Ἠσ. 53,6). Ἐχουν πολλοὶ ἐσφαλμένην ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας τῆς πίστεως καὶ τῆς ἁρετῆς καὶ τῆς ἠθικότητος.

Νομίζουν ότι δὲν χρειάζονται εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον· ὅτι δι' ἄλλης ὁδοῦ καὶ μὲ ἄλλα μέσα θὰ προκόψῃ καὶ θὰ εὐτυχήσῃ καλύτερα. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ἵνα «*πονηροὶ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χειρόν, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι*». Ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ἐπιστρατεύεται. Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἀπάτη τίθεται εἰς ἐνέργειαν. Καὶ μεταβάλλεται ἡ κοινωνία εἰς ἓνα σύνολον πλανῶντων καὶ πλανωμένων. Πῶς θὰ ἐξυγιανθῇ; Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, προβάλλουσα ὡς ἑμιδλημα τὴν τιμίαν Ζώνην Τῆς, ἀπαντᾷ: Χρειάζεται νὰ περιζωθοῦν οἱ χριστιανοὶ μὲ ζῆλον καὶ μὲ ἀποφασιστικότητα· καὶ νὰ ἀγωνισθοῦν «*ἐνεκεν ἀληθείας*». Νὰ διαλύσουν ὅλας τὰς πλάνας τοῦ ὑπάρχοντος... Νὰ μάθῃ ὁ κόσμος (ὄχι μὲ λόγια, ἀλλὰ μὲ τὸ φωτεινὸν παράδειγμα τῶν χριστιανῶν) τί ἀξίαν ἔχει ἡ χριστιανικὴ ἀντίληψις, ἡ χριστιανικὴ συμπεριφορά, ἡ χριστιανικὴ ζωὴ, διὰ νὰ μὴ ὑποτιμῶνται, ὅπως συμβαίνει σήμερα, ἀλλὰ νὰ ἐλεύουν «*τῇ ὠραιότητι καὶ τῇ κάλλει*» αὐτῶν, καὶ νὰ εὐρίσκουν πολλοὺς μιμητάς. Πόσοι ὅμως ἄξιοι τοῦ ὀνόματος χριστιανοὶ θὰ εὐρεθοῦν, διὰ νὰ ὑψώσουν τὴν σημαίαν τῆς ἀληθείας καὶ νὰ κηρύξουν τὸν πόλεμον, διὰ τῆς ρομφαίας τοῦ ζήλου των, κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς κακοποιήσεως καὶ διαστροφῆς τῆς ἀληθείας;

Καὶ πόσοι —ἐν συνεχείᾳ— θὰ ἀγωνισθοῦν ἐνεκεν (ἀληθείας καὶ) *πραότητος*; Ἡ πραότης, καὶ γενναίωρον ἢ εἰρήνην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἀπολύτως χριστιανικὴ ἐπιδίωξις καὶ κατόρθωμα. Χρειάζεται δὲ δύναμις θελήσεως καὶ ἰσχυρὸς χριστιανικὸς χαρακτήρ, διὰ νὰ συγκρατηθῇ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ μὴ δεξύνωνται τὰ πράγματα. Πολλοὶ νομίζουν ὅτι ἀνδρικός καὶ δυναμισμὸς καὶ γενναιότης εἶναι ὁ θυμὸς καὶ ἡ διαμάχη καὶ ἡ φιλονεικίαι διεκδίκησις. Ἄς δοκιμάσουν ὅμως, καὶ θὰ ἴδουν ὅτι χρειάζεται δύναμις πολλή, ὄχι διὰ νὰ θυμώσῃ καὶ φιλονεικήσῃ κανεὶς, ἀλλὰ διὰ νὰ συγκρατηθῇ. Καὶ θὰ εἴπουν τότε εὐγνωμόνως· *Εὐλογητός ὁ Θεὸς ὁ περιζωννύων με δύνάμειν καὶ ἔθετο ἔμωμον τῆν ὁδόν μου*» (Ψ. 17,32). Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται χριστιανικὴ καλλιέργεια τῆς προσωπικότητος —κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Παναγίας— διὰ νὰ εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἰσχυρὸς ὡς χαρακτήρ, περιεζωσμένος τὴν ρομφαίαν τῆς ἐν Χριστῷ θείας χάριτος, καὶ ἄξιος νὰ ἀγωνίζεται: «*ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος...*».

«*καὶ δικαιοσύνης*». Ναι καὶ δικαιοσύνης! Διότι διὰ νὰ ὑπάρξῃ εἰρήνη καὶ ἁρμονία εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ δικαιοσύνη καὶ ἀναγνώρισις τοῦ δικαίου τοῦ ἀνήκοντος εἰς ἕκαστον. Εἶπε πάλιν ὁ Ψαλμωδός· «*ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήνεσαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν*». Ἡ ἀλήθεια προϋποθέτει ἀγάπην καὶ ἡ εἰρήνη προϋποθέτει δικαιοσύνην. Ἄλλως ἀδύνατον καὶ ἀπραγματοποίητον τὸ ἰδανικὸν τῆς εἰρήνης.

Εἶναι ἀλληλένδετα μεταξὺ των τὰ τρία ταῦτα ἰδανικά τοῦ χριστιανοῦ, ὅστις καλεῖται νὰ ἐργάζεται συγχρόνως καὶ παραλλήλως «*ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης*». Ἐὰν ἓνας ἐκ τῶν τριῶν τούτων στόχων παραμεληθῇ, δὲν ἐπιτυγχάνονται καὶ οἱ ἄλλοι.

Ἄλλ' εἶθε ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος νὰ εὕρῃ πολλὴν ἀνταπόκρισιν, ἐκ μέρους ἡμῶν τῶν τιμῶντων σήμερον τὴν Ζώνην Αὐτῆς, εἰς τὸ μῆνυμα καὶ τὴν πρόσκλησιν «*περιζωσαί... καὶ ἐντεινογ καὶ κατευσδοῦ... ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης*».

Ὁ ἱερός ὑμνογράφος τῆς σημερινῆς ἑορτῆς δὲν παραλείπει νὰ διατυπώσῃ τὴν εὐχὴν ταύτην, ἀπευθύνων πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν δέησιν:

«*Περιζωσον δύναμιν ἡμᾶς Παρθένε τῇ Ζώνη σου, κατ' ἐχθρῶν ἐνισχύουσα, ὑποτάττουσα κατατυραννοῦντα καὶ ἐκπολεμοῦντα, καὶ νικητήρια ἡμῖν δι' ἀπαθείας ἀεὶ παρέχουσα...*».

Ἄς ἐπαναλάβωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ καρδίας τὴν παράκλησιν, ὅπως —ταῖς προσεύχαις Αὐτῆς— ἀξιωθῶμεν νὰ ἀναδειχθῶμεν καλλοὶ χριστιανοὶ ἀγωνισταί, ἀγωνιζόμενοι «*ἐνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης*».

2. Η ΖΩΝΗ ΕΜΒΑΗΜΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΟΝ

Εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς διάφορα γεγονότα τοῦ βίου Τῆς, ἀπὸ τῆς Γεννήσεως Αὐτῆς μέχρι τῆς Κοιμήσεως, προσειδήθησαν καὶ ἄλλαι ἀναφερόμεναι εἴτε εἰς θαύματα τῆς Θεομήτορος εἴτε εἰς ἄλλας αἰτίας συνδεομένας μετ' Αὐτῆς. Ἀναμφιβόλως δὲ δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ἡ θαθεῖα εὐλάβεια τῶν χριστιανῶν πρὸς τὴν Παναγίαν δὲν ἀφῆκεν οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν ἀνεκμετάλλειτον ἀπὸ ἀπόψεως ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων πρὸς «*τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν*». Ἐφ' ὅσον δέ, ὡς ἀληθῆς θησαυρὸς καὶ ἀνεκτίμητος εὐλογία, ἐσώθησαν ὠρισμένα ἄμφια τῆς Θεοτόκου, ὅπως ἡ Ἑσθῆς, ἡ Σκέπη τῆς κεφαλῆς, καὶ ἡ Ζώνη Τῆς, ἦτο ἐπόμενον ὅτι θὰ καθιεροῦντο καὶ ἀντίστοιχοι ἐορταὶ τῆς Τιμίας Ἑσθῆτος, τῆς ἁγίας Σκέπης, καὶ τῆς τιμίας Αὐτῆς Ζώνης, τὴν ὁποῖαν σήμερον ἐορτάζομεν.

1. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς ὅτι πολλάκις εἰς τὴν Κ.Δ. ἀναφέρεται τὸ ἄπλοῦν αὐτὸ ἐξάρτημα τῆς ἐνδυμασίας τῶν ἀνθρώπων, ἡ ζώνη. Δὲν γίνεται μὲν εἰδικὸς λόγος περὶ τῆς ζώνης τῆς Θεοτόκου, διότι δὲν ἐδόθη καμμίαν σχετικὴν ἀφορμὴν, πολλὰ ὅμως ἄλλαι ζῶναι χαρακτηρηστικῶς μνημονεύονται. Πρῶτη ἀναφέρεται ἡ ζώνη τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, ἔφερε «*ζώνην δερματίνην*» περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ. Δευτέρα μνημονεύεται ἡ ζώνη τῶν Ἀποστόλων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Κύ-

ριος ἔδωκεν ἐντολήν, ὅταν τοὺς ἀπέσταλλεν εἰς τὸ κήρυγμα, «μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἀργυρὸν μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν» (Ματθ. ι' 9). Εἰδικώτερον περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου τρεῖς φορές ἀναφέρεται ἡ χρῆσις τῆς ζώνης· πρῶτον, ὅταν εἰς τὸ ἀλιευτικὸν του ἔργον συνέβη θαυματουργικῶς πλουσία ἀλιεῖα καὶ ὁ Πέτρος, ἀντιληφθεὶς ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι εἰς τὴν παραλίαν, «τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο» διὰ νὰ σπεύσῃ πρὸς Αὐτόν... δεύτερον, ὅταν μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ὁ Κύριος τοῦ ἔλεγε τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκεῖνα λόγια «ὅτε ἦς νεώτερος ἐζώωνυε σεσαυτὸν καὶ περιπάτεις ὅπου ἤθελες, ὅταν δὲ γηράσῃς ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου καὶ ἄλλος σε ζώσει» —λόγια διὰ τῶν ὁποίων ἀπεκαλύπτετο εἰς τὸν Πέτρον ὁ ἐν τῷ μέλλοντι μαρτυρικὸς του θάνατος, «ποίηθ' ὀφθαλμῶν δοξάσει τὸν Θεόν» — καὶ τρίτον ὅταν εὐρισκόμενος εἰς τὴν φυλακὴν, ἤκουσε τὸν ἄγγελον νὰ τοῦ λέγῃ «περίζωσα αἰ... καὶ ἀκολουθεῖ μοι» (Πράξ. ιβ' 8), καὶ τὸν ἠκολούθησε καὶ ἐξῆλθε θαυματουργικῶς ἐκ τῆς φυλακῆς.

Καὶ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀναφέρεται συγκινητικὴ περίπτωσις σχετικὴ μὲ τὴν ζώνην. Ἐνθ' εὐρίσκειτο εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Ἱερουσόλυμα, «κατῆλθε τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προσφύτης ὀνόματι ἄγαθος» ὁ ὁποῖος ἐπήρε στὰ χέρια του τὴν ζώνην τοῦ Παύλου καὶ τοῦ ἔδεσε μὲ αὐτὴν τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια, λέγων· τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει αὐτὴ ἡ ζώνη, ἔτσι θὰ τὸν δέσουν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα καὶ θὰ τὸν παραδώσουν εἰς χεῖρας τῶν ἐθνικῶν Ῥωμαίων· ὅπως καὶ πράγματι ἐγένε.

2. Ἐν συνεχείᾳ εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ προσθέσωμεν ὅτι κατ' ἐπανάληψιν, εἰς τὰς σελίδας τῶν Ἐξαγγελίων καὶ τῆς Κ. Δ., χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων παραβολικαὶ καὶ συμβολικαὶ ἐκφράσεις σχετικαὶ μὲ τὴν ζώνην, διὰ νὰ τονισθοῦν θαυτέτερα πνευματικὰ διδάγματα. Π.χ.:

Ὁ Κύριος εἶπε τὸ ἐπιγραμματικὸν ἐκεῖνο· «ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀφθαλμοὶ περιεζώσμενα» (Λουκ. ιβ' 35), διὰ νὰ διδάξῃ ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ σφίγγουν καὶ νὰ περιορίζουν εἰς πολλὰ πράγματα τὸν ἑαυτὸν των, καὶ πρὸ παντός νὰ εἶναι ἄγρυπνοι καὶ προσεκτικοί, διὰ νὰ μὴ παρασύρῶνται εἰς τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν.

Εἰς παραβολικὴν δὲ συνέχειαν τῶν λόγων Του αὐτῶν ὁ Κύριος προσέθεσεν ὅτι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποῖους ὁ κύριός των «εὐρήσει γρηγοροῦντας», θὰ ἔχουν ὡς ἐπιδράθεισιν καὶ ἀμοιβὴν τῆς προσεκτικῆς των ζωῆς καὶ τῆς αὐστηρᾶς παρακολούθησός τοῦ ἑαυτοῦ των, καὶ μάλιστα τῶν προσωπικῶν αὐτῶν εὐθυνῶν, τὴν ἐξαιρετικὴν εὐνοίαν τοῦ κυρίου των, ὁ ὁποῖος «περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς» (αὐτόθι 37)· θὰ ζώσῃ τὸ ἐνδύμα του καὶ θὰ τοὺς περιποιηθῇ εἰς τὸ τραπέζι· ὁ ἴδιος τιμητικῶς.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Κύριος ἐχρησιμοποίησε παραβολικῶς τὴν εἰκόνα τῆς ζώνης, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς δείγματος συνεσταλμένων καὶ ἀφωσιωμένων εἰς τὸ καθῆκον ἀνθρώπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς σημείου ἐνδεικτικοῦ τῆς ἰδικῆς Του διαθέσεως νὰ «διακονήσῃ» καὶ νὰ

ἐξυπηρετήσῃ μὲ τὴν ἀγάπην Του καὶ μὲ τὰ ἔλέη Του τὰ πλοῦσια ἕσους Τοῦ δείξουν τὴν ἀγάπην των καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των, ἐκτελοῦντες πιστῶς τὸ θέλημά Του καὶ μόνον.

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶμεν καὶ εἰς παρομοίας παραβολικὰς λέξεις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου περὶ τῆς ζώνης, ὅπως ἐκεῖναι π.χ. «στήτε οὖν περιζώσαμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ», διότι τὸ διδάγμα εἶναι τὸ ἴδιον· τονίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς προσοχῆς καὶ τῆς αὐστηρᾶς προσηλώσεως (μὲ σφιγμένην τὴν ζώνην, χωρὶς ἐλαστικότητος καὶ ἀδαρίας) εἰς τὴν χριστιανικὴν γραμμὴν, τὸν χριστιανικὸν «ὕπογραμμὸν» ἐν παντὶ καὶ πάντοτε.

Θὰ ἀναφέρωμεν ὁμῶς δύο μεγαλειώδεις εἰκόνας τῆς Ἀποκαλύψεως μὲ ἔντονον τὴν παρουσίαν τῆς ζώνης.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος γράφει εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀποκαλύψεως, ὅτι μόλις ἔστρεψε τὸ πρόσωπόν του, διὰ νὰ ἀντικρύσῃ τὸν λαλοῦντα πρὸς αὐτὸν καὶ δίδοντα εἰς αὐτὸν τὰς ἀποκαλύψεις, εἶδεν «ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον... ζώωνη χρυσῇ» (α' 13). Μὲ χρυσὴν ζώνην στολισμένον εἶδε τὸν Κύριον, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ θαυμασιόν ὄραμα τῆς Ἀποκαλύψεως. Βραδύτερον δὲ εἶδεν ὁ θεολόγος Ἰωάννης καὶ τοὺς ἐπτά ἄγγέλους τῆς Ἀποκαλύψεως «οἱ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περιτὰ στήθη ζώνας χρυσαῆς» (ιε' 6). Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου διβλίου τῆς Κ. Δ., ἀπὸ τῶν εὐαγγελίων μέχρι τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ εἰκὼν τῆς ζώνης παρουσιάζεται ὡς ἔμβλημα καὶ ὡς σύμβολον καὶ ὡς παραβολικὴ διδασκαλία.

3. Εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, τὰ περιστατικά, καὶ τοὺς λόγους τοῦ ἀνεφέραμεν ἐκ τῆς Κ. Δ. δὲν προέχει θεοδαίως ἡ ζώνη καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἡ θαυτέτερα ἠθικὴ διδασκαλία, τὸ θαυτέτερον διδάγμα τὸ διὰ τῆς ζώνης συμβολιζόμενον, κυρίως δὲ ἡ ἐπιβολὴ ἐκαστοτε τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν του ζωσμένον, τρόπον τινά, καὶ δεμένον μὲ τὸ θεῖον θέλημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον δὲν ξεφεύγει ὁποῖος αἰσθάνεται αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν ὡς εἶδος ἠθικῆς περιζώσεώς του.

Κατὰ παρόμοιον τρόπον καὶ ἡ τιμία Ζώνη τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἑορτάζεται καὶ τιμᾶται σήμερον, ὅχι ἀπλῶς αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς σεπτῆς Προσωπικότητος τῆς Παναγίας Παρθένου. Ἀπὸ τῆς τιμίας Ζώνης δηλ. ἀναγόμεθα ἐξάπαντος εἰς ὑψηλὸν διδάγμα. Ποῖον δὲ ὑψηλότερον διδάγμα ἀπὸ τῆς ζώσαν διδασκαλίαν καὶ τὸ φωτεινὸν πρότυπον Αὐτῆς Ταύτης τῆς Παναγίας; Ἐκεῖνην φέρει εἰς τὴν σκέψιν μας ἡ Ζώνη Τῆς. Καὶ προβάλλεται ἐνώπιόν μας ἡ παναγία Μορφὴ Τῆς. Εἰς τὴν φωτεινὴν παρουσίαν Τῆς καὶ τὸ σεπτὸν Τῆς παράστημα δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν καὶ μίαν ἄλλην ζώνην, πνευματικὴν, διὰ τῆς ὁποίας εἶναι περιεζωσμένη. Δὲν εἶναι Αὐτὴ ἡ «Κεχαριτωμένη», ὡς τὴν ὀνόμασεν ὁ Ἀρχάγγελος; Καὶ δὲν τὴν περιβάλλουν τόσαι χάριτες —ἀρεταὶ ἰδεώδεις— ὡς ἄλλη νοερά, «πεποιτισμέ-

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

449. Ποιά σχέσεις ὑπάρχει μετα-
ξύ τῶν διαφορῶν ἀποστολικῶν
καὶ εὐαγγελικῶν περικοπῶν καὶ
τῶν ἁγίων, κατὰ τίς μνήμες τῶν
ὁποίων διαβάζονται οἱ περικοπές
αὐτές; Μὲ ποιά κριτήρια ἔγινε
ἡ ἐπιλογή αὐτῆ τῶν περικοπῶν,
γιατὶ μερικὲς φορὲς δίνουν τὴν
ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι τελείως ἄσχε-
τες. (Ἐρωτήσεις Αἰδεσμι. Ν. Στασινοπού-
λου καὶ Σ. Γ.).

Στὴν ἀπάντησιν στὴν ὑπ' ἀριθμ. 275 ἐρώτησιν, ποὺ
ἀφοροῦσε στὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν Λουκ. η' 16-21,
ποὺ διαβάζεται στὴ μνήμη τῆς Ἁγίας Ἄννης, γρά-
ψαμε γενικὰ γιὰ τίς δυσχέρειες ποὺ ἀντιμετώπισαν
οἱ καθ' ὅρισαν τίς περικοπές γιὰ τίς ἐορτές τῶν δια-
φορῶν ἁγίων. Στὴν Καινὴ Διαθήκη γίνεται λόγος μό-
νο γιὰ τὸν τίμιον Προδρόμον, τὴν ὑπεραγία Θεοτόκον,
γιὰ τοὺς ἀποστόλους καὶ γιὰ ὀρισμένους προφῆτες.
Γιὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁγίων ποὺ ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία
ἔπρεπε νὰ βρεθῆ ἓνα σημεῖον συσχετισμοῦ, καὶ αὐτὸ
δὲν ἦταν πάντοτε εὐκόλο. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μερικὲς
πράγματι φορὲς ἡ σχέσις περικοπῶν καὶ ἐορταζομένων
ἁγίων εἶναι πάρα πολὺ ἐξωτερικὴ. Ἴσως δὲν μποροῦ-
σε νὰ γίνῃ διαφοροειδικὰ. Ἄλλοτε μᾶς φαίνεται ὅτι εἶ-
ναι ἀνύπαρκτη. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὑπάρχουν περι-
πτώσεις ποὺ χρειάζεται ἀρκετὸ κόπο καὶ φαντασία γιὰ
νὰ ἀνακαλύψουμε τὸ συσχετισμὸ. Καὶ πάλι ἐνίοτε βρι-
σκόμεσθε σὲ ἀπορία καὶ οἱ ὑποθέσεις μας δὲν μᾶς
φαίνονται ἱκανοποιητικὲς. Γενικὰ πάντως στίς δύσκο-
λες αὐτές περιπτώσεις πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε
ὅτι δὲν εἴμαστε ἡμεῖς ποὺ ἐπιλέγουμε τίς περικοπές,
ἀλλ' ὅτι προσπαθοῦμε νὰ ἐξηγηθῶμε τὸ λόγο τῆς
ἐπιλογῆς, ποὺ ἔκανον ἐκεῖνοι. Γιὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει
νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὰ θέματα αὐτὰ τοποθετώντας τα
μέσα στὰ πνευματικὰ πλαίσια τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐπο-
χῆς ἐκείνης, προσπαθώντας νὰ κατανοήσουμε τὸν τρό-

πο τῆς σκέψεώς τους καὶ τὰ δικά τους κριτήρια. Ἀ-
παραίτητη προϋπόθεσις εἶναι ἡ γνώσις τῆς ἐρμηνείας
τῶν περικοπῶν, ὅπως ἔγινε ἀπὸ τοὺς πατέρες, τῶν
συναξαρίων καὶ τῶν βίων τῶν διαφορῶν ἁγίων καὶ
τῆς ὑμνογραφίας ποὺ ἔχει ἀναπτυχθεῖ γιὰ τὸ καθένα
ιερό πρόσωπον.

Ἐὰς σημειώσουμε πὼς στὰ χειρόγραφα εὐαγγελι-
στάρια καὶ στοὺς Πραξαποστόλους δὲν παρατηρεῖται
πάντοτε συμφωνία οὔτε ὡς πρὸς τοὺς ἁγίους, ποὺ ἔ-
χουν ἀποστολικὸ καὶ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, οὔτε ὡς
πρὸς τὰ ἀναγνώσματα ποὺ διαβάζονται γιὰ τὸν καθέ-
να. Τὸ πρῶτον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τοπικὴν τιμὴν καὶ τὸ
δεύτερον ἀπὸ τίς διαφορὰς ἐπιλογῆς, ποὺ κατὰ τόπους
καὶ χρόνους ἔγιναν. Κατωτέρω θὰ προσπαθήσουμε ἐπὶ
τῆ βάσει τῆς παραδόσεως ποὺ ἔχει ἀποκρυσταλλωθῆ
στὰ ἔντυπα λειτουργικὰ μας βιβλία, νὰ ἰδοῦμε σὲ γενι-
κὲς γραμμὲς τὰ κριτήρια τῆς ἐπιλογῆς τῶν περικοπῶν,
κατατάσσοντας ἀνάλογα μ' αὐτὰ τίς ἐπὶ μέρους περι-
πτώσεις σὲ διαφορὰς ομάδες. Ἐλπίζω πὼς αὐτὴ ἡ
προσπάθεια θὰ χρησιμεύσῃ στὸ νὰ διαφωτισθοῦν ὀ-
ρισμένα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐρωτήματα ποὺ θέτει ἡ τόσο
γενικὴ αὐτὴ ἐρώτησις.

Οἱ περικοπές ποὺ ἐπιλέγονται γιὰ τίς ἐορτές τῶν
ἁγίων εἶναι δυνατόν νὰ χωρισθοῦν σὲ δύο βασικὲς ὀ-
μάδες: πρῶτον σ' ἐκεῖνες ποὺ ἐπιλέγονται γιὰ ἓνα συγ-
κεκριμένον πρόσωπον, ποὺ εἶναι καὶ οἱ λιγώτερες, καὶ
δεύτερον σ' ἐκεῖνες ποὺ διαβάζονται σὲ πολλοὺς ἁγίους
ποὺ ἔχουν κάποιον κοινὸ γνώρισμα, ποὺ εἶναι καὶ οἱ
περισσότερες.

1. Στὴν πρώτη ομάδα ὑπάγονται:

α'. Ἁγιοὶ ποὺ στὴν Καινὴν Δια-
θήκην ἀναφέρονται ὀνομαστικά,
εἴτε γιὰτι κάποιον ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς τους συνδέεται
μὲ τὰ ἐξιστορούμενα ἐκεῖ ἱερὰ γεγονότα, εἴτε γιὰτι
μόνον τὸ ὄνομά τους μνημονεύεται κάπου στὰ ἱερὰ βι-
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 302)

νη» καὶ ὑπέρχρυσος ζώνη καὶ περιδόλαιον καὶ διά-
δημα λαμπρὸν;

Ἐμπνευσμένος ὁ ὕμνωδὸς τῆς Ἐκκλησίας ψάλλει
πρὸς Αὐτήν·

«Ὡς στέφανον ὑπέρλαμπρον, Πανάχραντε Θεοτόκε,
τὴν Ζώνην Σου τὴν ἁγίαν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ
περιέθετο».

Ἡ Ἐκκλησία δηλ. δέπει τὴν Ζώνην τῆς Ὑπερα-
γίας Θεοτόκου ὡς ἓνα ὑπέρλαμπρον στέφανον, ὡς ἀλη-
θὲς διάδημα, ὡς φωτοστέφανον τῆς δόξης. Καὶ λαμβά-
νει ἀφορισμὸν νὰ προσθέσῃ πρὸς ὕμνον τῆς Θεοτόκου·

«Χαῖρε διάδημα τίμιον καὶ στέφανον τῆς θείας δόξης».

Καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοὶ ἐορτασταί, ἀσπαζόμενοι σή-
μερον τὴν Τιμίαν Ζώνην τῆς Θεομήτορος, ἃς δεσμεύ-
σωμεν τὸν ἑαυτὸν μας μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀγωνι-
σθῶμεν —σὺν Θεῷ καὶ διὰ τῶν πρεσβειῶν Αὐτῆς—
πρὸς ἀπόκτησιν μιᾶς πεποιτημένης ζώνης, μὲ ποικί-
ματα ἀδαμάντινα καὶ πολύτιμα τὰς χριστιανικὰς ἀρε-
τάς, ἵνα ἡ ὄντως τίμια αὐτῆ ζώνη γίνῃ καὶ δι' ἡμᾶς
στέφανος δόξης καὶ ζωῆς αἰωνίου, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὡ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶ-
νων. Ἀμήν.

ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΑ

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁ γραπτὸς λόγος

Ἐνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐκκλησιαστικούς τίτλους ἦταν καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλιοφύλακος. Πολλοὶ μοναχοὶ ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς, μὲ τὴν ἐπιμέλεια ποὺ τοὺς διέκρινε, ἀναδείχθηκαν σὲ πρώτης τάξεως ζηλευτοὺς φύλακες καὶ συντηρητὲς βιβλιοθηκῶν καὶ βιβλίων.

Σήμερα καταβάλλονται τεράστιες προσπάθειες καὶ χρήματα γιὰ τὴν συντήρηση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ προβάλλονται καινούριες ἐξειδικεύσεις σπουδῶν καὶ ἐπαγγελμάτων ὅπως τῆς βιβλιοθηκονομίας καὶ τῆς παθολογίας τοῦ βιβλίου.

Ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὸν προσφορικό καὶ τὸν γραπτὸ λόγος· ἐπειδὴ «ἔπεα πτερόεντα» γι' αὐτὸ καὶ ἐκείνος φροντίζει γιὰ τὰ γραπτὰ, καθότι «scripta manent». Ἀπὸ πολὺ ἔνωρίς οἱ ἄνθρωποι μερίμνησαν ν' ἀποτυπώσουν μὲ ποικίλες γραφές, νὰ ἐκτυπώσουν μὲ διάφορες τεχνικές, νὰ διαδώσουν μὲ πολλὰς διαδικασίες καὶ νὰ διατηρήσουν μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια τὸν γραπτὸ λόγος.

Ὁ Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος ἔχει ἀποδώσει ἀριστοτεχνικὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ λόγος ἔπαιρνε πρόσωπο μὲ τὰ ἄμορφα γράμματα καὶ πῶς τὸ ἀλφάβητο γινόταν μιὰ σειρά ζωντανῆς παρουσίας, στὸ μυθιστόρημά του «Τὰ ἑπτὰ κοιμισμένα παιδιὰ τῆς Ἐφέσου» (Ἀθήναι, Ἐκδ. «Ἀστήρ», 1981, σ. 161 - 163). Τὸ κείμενο στὸ ὁποῖο μόλις παραπέμφαμε ἀξίζει τὸν κόπο νὰ διαβαστεῖ.

Σκευὴ διαποιμάνσεως

Ὅπως ἀκριδῶς ὑπάρχουν σκευὴ διαποιμάνσεως, ἀντικείμενα, δηλαδή, ποὺ ποιμαίνουν τὸν κόσμος, ὁ σταυρός, οἱ ἅγιες εἰκόνες κ.ἄ. μπορούμε νὰ ἰσχυρισθοῦμε ἐξίσου, ὅτι τὰ σκευὴ, τὰ ἀντικείμενα ἐξαγιαζόνται καὶ «ποιμαίνονται» καὶ λαμβάνεται ἰδιαίτερη μέριμνα καὶ φροντίδα γι' αὐτά.

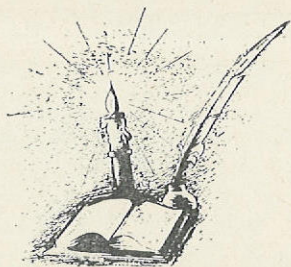
Ἀναφέρουμε ὡς παράδειγμα τὴν περισσὴ φροντίδα ποὺ καταβάλλουμε γιὰ νὰ προστατεύσουμε τὰ ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια: ἀργυρᾶ, ξυλόγλυπτα, χρυσοκέντητα, εἰκόνες, χειρόγραφα, ἀρχιτεκτονήματα. Γνωρίζου-

με ὅλοι, ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἐγκαινιάσει ἀπὸ καιρὸ — ἤδη ἀπὸ τὸ 1980 — εἰδικὴ σειρά τευχῶν, ἡ ὁποία κατατοπίζει στὰ διάφορα εἶδη ἔργων, καταλογογραφεῖ καὶ προσφέρει στοιχειώδη καθοδήγηση γιὰ τὴν ὀρθὴ συντήρηση καὶ φύλαξή τους.

Πιστεύουμε πῶς ὅλ' αὐτὰ εἶναι πολὺ χρήσιμα καὶ βοηθοῦν τὸν ποιμένα νὰ διευρύνει τὸ «ποιμαντικό» του πεδίο καὶ νὰ «ποιμάνει» μὲ μιὰ φιλοκαλικὴ προσέγγιση τὰ πολυτίμα αὐτὰ ἀντικείμενα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ χειρόγραφα καὶ τὸ ἔντυπο βιβλίο εἶναι ἀξιοπροσοχῆς, διαφυλάξεως καὶ συντηρήσεως. Θελήσαμε, λοιπόν, ν' ἀπευθυνθοῦμε σ' ἕναν εἰδικὸ καλλιτέχνη, τὸν ζωγράφο καὶ συντηρητὴ βιβλίου κ. Ἄντων Γκλίνο*, τὸν ὁποῖο καὶ παρακαλέσαμε νὰ μᾶς ἐνημερώσει μὲ σχετικὸ ἄρθρο του, ποὺ δημοσιεύουμε ἀμέσως πῶς κάτω, γιὰ τὰ προβλήματα τῶν βιβλίων καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ νὰ μᾶς δώσει ὁδηγίες γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ τὰ ἀπειλοῦν καθὼς καὶ νὰ μᾶς ὑποδείξει ἕναν ὀρθὸ τρόπο συμπεριφορᾶς, ἕνα σαβοῦρ βιβρικό μας ἀπέναντι στὰ βιβλία, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν αὐτὰ καλὰ καὶ ἐμεῖς μαζί τους καλλίτερα...

* Ὁ φιλοξενούμενός μας στὴ στήλη «Οἱ εἰδικοί ὡς ἐνημερώνουν» τοῦ παρόντος τεύχους τοῦ «Ἐφημερίου» γεννήθηκε στὴν Τρίπολη Ἀρκαδίας τὸ 1936. Τέλειωσε τὴν Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν (Ζωγραφικὴ) καὶ σπούδασε τὴν τέχνη τῆς Ἀγιογραφίας κοντὰ στὸν Φώτη Κόντογλου καὶ τὸν Σπύρο Παπανικολάου. Μὲ ὑποτροφίες σπούδασε στὴ Ρώμη συντήρηση βιβλίου στὸ Ἰνστιτούτο παθολογίας τοῦ βιβλίου καὶ μετεκπαίδευσθη στὴ Δ. Γερμανία γιὰ τὸ ἴδιο ἀντικείμενο. Ἐργάστηκε στὸ Παρίσι, στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες καὶ τὸν Καναδᾶ. Ἐργάστηκε ἐπίσης γιὰ τὴν ὀργάνωση δύο ἐκκλησιαστικῶν μουσείων καὶ δούλεψε γιὰ ἕξι χρόνια ὡς συντηρητὴς χειρογράφων στὸ τμήμα χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἐργάστηκε στὴν Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης τοῦ Ὄρους Σινᾶ γιὰ τὰ χειρόγραφα τῆς ἐκεῖ βιβλιοθήκης. Τὰ τελευταῖα πέντε χρόνια ἀσχολεῖται σοβαρὰ γιὰ τὴν διάσωση καὶ τὴν διαφύλαξη τῶν χειρογράφων τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τώρα εἶναι ἐπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ ἐργάζεται στὴν Διεύθυνση Ἀρχαιοτήτων, ὑπεύθυνος τοῦ ἐργαστηρίου συντηρήσεως βιβλίου.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Τοῦ κ. ΑΝΤΩΝΗ ΓΚΛΙΝΟΥ
Ζωγράφου - Συντηρητῆ βιβλίων

Τὰ βιβλία καὶ ἡ φροντίδα τους

Ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα πού πρωτοπαρουσιάστηκε τὸ Βιβλίο γραμμμένο σὲ ὕλες ὅπως εἶναι ὁ πάπυρος πρῶτα, ἢ περγαμινὴ καὶ τέλος τὸ χαρτί, παρουσιάστηκαν προβλήματα τῆς καλῆς διατήρησης καὶ συντήρησής τους. Οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι π.χ. γιὰ νὰ ἔχει εὐκαμψία ὁ γραμμένος κύλινδρος ἀπὸ πάπυρο καὶ γιὰ νὰ μὴν προσβάλλεται εὐκόλα ἀπὸ τὰ ξυλοφάγα ἔντομα τοῦ περνοῦσαν προτοῦ γράφουν μὲ κεδρέλαιο.

Μιὰ ἄλλη πρόσθετη προφύλαξη ἦταν νὰ τὰ τυλίξουν μὲ λιπὸ ὕφασμα καὶ νὰ τὰ τοποθετήσουν μέσα σὲ πήλινα πιθάρια· τὰ πήλινα πιθάρια τὰ σφράγιζαν μὲ κερωμμένο ὕφασμα καὶ ἔτσι προφυλαγμένα τὰ βιβλία δὲν κινδύνευαν ἀπὸ τὰ ἔντομα, τὴν ὑγρασία καὶ τὴν σκόνη. Ἡ σκόνη περιέχει πίσσα, θειάφι, στάχτη, σπόρους μούχλας, αὐτὰ ἔντομων, μικροβιακὸ πληθυσμὸ καὶ ἄλλα βλαβερὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς βιβλικές ὕλες.

Βιβλία καὶ ἐποχές τοῦ ἔτους

Στὸ Ἅγιο Ὄρος ὁ μακαριστὸς βιβλιοθηκῆριος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεγίστης Λαύρας Καλλίστρατος, ὅσο ἦταν βιβλιοθηκῆριος συνέχιζε αὐστηρὰ τὴν βυζαντινὴ παράδοση σὲ ὅτι ἀφορᾶ τὴν φροντίδα γιὰ τὴν καλὴ διατήρηση τῶν χειρογράφων καὶ ὄλων τῶν ἄλλων βιβλίων, εἶχε σάν ὀρόσημο τοὺς δύο καθαλάρηδες Ἁγίους, τὸν Ἅγιο Δημήτριο τὸν Μυροδότη καὶ τὸν Ἅγιο Γεώργιο τὸν Τροπαιοφόρο.

Ὁ Ἅγιος μὲ τὸ ἄσπρο ἄλογο τοῦ ὑπενθύμιζε ὅτι πρέπει νὰ ἀνοίξει τὰ τζαμιόφυλλα τῶν παραθύρων γιὰ τὸν ἐξαερισμὸ τῶν αἰθουσῶν τῆς βιβλιοθήκης. Τὸ φθινόπωρο ἀρχίζουν νὰ πέφτουν οἱ πρῶτες βροχές, οἱ μέρες νὰ μικραίνουν, νὰ αὐξάνεται ἡ ὑγρασία στὴν ἀτμόσφαιρα καὶ νὰ πέφτει ἡ θερμοκρασία. Ὁ Ἅγιος μὲ τὸ κόκκινο ἄλογο τοῦ ὑπενθύμιζε ὅτι πρέπει νὰ κλείσει τὰ τζαμιόφυλλα. Ἐὰν ἔχουμε τὰ παράθυρα ἀνοιχτά κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ φθινοπώρου, τοῦ χειμῶνα καὶ στὰ μισὰ τῆς ἀνοιξῆς, εἶναι σάν νὰ μπάζουμε τὴν καταστροφὴ στὶς βιβλιοθήκες μας, γιὰ τὴν αὐξημένη ὑγρασία ὅταν ξεπερνᾶει τοὺς 55 βαθμοὺς εὐνοεῖ νὰ ἀναπτυχθεῖ ἡ μούχλα στὰ βιβλιακὰ ὕλικά. Ὁ ἀέρας, πού πολλές φορές φυσᾶει μὲ δύναμη καὶ πού εἶναι ὑγρὸς ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ εἰσχωρεῖ πανσοῦ.

Ὁ καλοκαιρινὸς ἀέρας πάλι, τὶς περισσότερες φορές περιέχει αὐξημένη ποσότητα σκόνης καὶ ἐπειδὴ πράγματι τοὺς ξηροὺς μῆνες πρέπει νὰ ἀερίζεται ἡ βιβλιοθήκη ἐμεῖς εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ φροντίζουμε στὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ νὰ ξεσκονίζουμε σχολαστικὰ τοὺς χώρους τῆς βιβλιοθήκης, τὰ ράφια τῶν βιβλίων καὶ τὰ ἴδια τὰ βιβλία, ἀλλὰ ὄχι στὸν ἴδιο χώρο πού στεγάζονται γιὰ νὰ μὴν ἀφήνουμε ξανά τὴν σκόνη τους μέσα. Ἔτσι, μὲ κλεισμένα τὰ παράθυρα κατὰ τὴν χρονικὴ περίοδο πού προαναφέραμε θὰ εἴμαστε σίγουροι ὅτι τὰ βιβλία μας δὲν θὰ κινδυνεύουν νὰ πάθουν φθορὲς καὶ ἀλλοιώσεις ἀπὸ τὴν παμφάγα μούχλα, ἢ ὅποια ἀναπτύσσεται ἐκεῖ πού δρίσκει εὐνοϊκὲς συνθῆκες.

Τρωκτικὰ καὶ ἔντομα

Μεγάλη καταστροφὴ προξενοῦν καὶ τὰ τρωκτικὰ, πού δυστυχῶς δὲν μπορούμε νὰ ἐλέγξουμε ἀπόλυτα στοὺς χώρους πού φιλοξενοῦνται τὰ βιβλία, γι' αὐτὸ ὁ ἔλεγχος τῶν τοίχων, τῶν δαπέδων, τῶν ὀροφῶν, τῶν κουφωμάτων πρέπει νὰ γίνεται τακτικὰ καθὼς καὶ ἡ καλὴ ἢ κακὴ κατάσταση τῆς στέγης τῶν βιβλιοθηκῶν, γιὰ τὴν τὴν βροχίνα νερὰ ὅταν εἰσχωροῦν ἀπὸ τὴν στέγη καταστρέφουν τὰ κονιάματα καὶ δρίσκουν τὴν εὐκαιρία τὰ τρωκτικὰ νὰ εἰσβάλλουν εὐκολώτερα στὸ ἐσωτερικὸ τῶν βιβλιοθηκῶν.

Ἐνας ἄλλος μεγάλος πονοκέφαλος γιὰ τοὺς βιβλιοθηκῆριους εἶναι τὰ βιβλιοφάγα ἔντομα, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ περισσότερα ἀνήκουν στὴν οἰκογένεια τῶν ξυλοφάγων. Νά, γιὰ τὴν ἀνάγκη τὰ κουφώματα τῶν βιβλιοθηκῶν νὰ ἔχουν ὑποχρεωτικὰ σίτες. Ἀπὸ αὐτὲς δὲν μπορούν νὰ εἰσβάλλουν τὰ σμήνη τῶν τερμιτῶν πού κατακλύζουν τὸν ἀέρα μεταξὺ Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου, οἱ ὅποιοι ἀφοῦ ζευγαρώσουν στὸν ἀέρα, τὰ ἀρσενικά ψοφοῦν καὶ τὰ θηλυκὰ εἰσβάλλουν σὲ κάθε οἰκοδομὴ καὶ δάσος γιὰ νὰ δημιουργήσουν καινούργιες ἀποικίες. Ἐὰν ἐμεῖς δὲν ἔχουμε προνοήσει καὶ δὲν ἔχουμε βάσει σίτες στὰ παράθυρα, αὐτὰ θὰ εἰσβάλλουν στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ χώρου πού ὑπάρχουν τὰ βιβλία καὶ εἶναι ἱκανὰ νὰ φᾶνε ξύλινα ράφια, πατώματα, ταβάνια καὶ ὅτιδήποτε ἀποτελεῖται ἀπὸ ξύλο.

Πρέπει, ὅμως, νὰ γνωρίζουμε, ὅτι τὰ παλιὰ χάρτινα βιβλία μέχρι τὸ 1850 ἦταν τυπωμένα καὶ γραμμένα σὲ χαρτί πού ἡ κατασκευὴ του γινόταν ἀπὸ κουρέ-

λια κυρίως λινά και θαμβακερά. Από το 1850 και μετά άρχισε ή βιομηχανία του χαρτιού, πού σαν πρώτη ύλη για την παρασκευή του χρησιμοποιεί το ξύλο της σουηδικής πεύκης, της λεύκης και όρισμένων φυτών πλουσιών σε φυτικές ίνες. Έτσι έχουμε κάθε λόγο και να νοιαζόμαστε για την προστασία των βιβλίων μας.

Τά έντομα πού τρώνε τά βιβλία αριθμούνται περίπου στά 80 είδη. Ένας μόνιμος κάτοικος της βιβλιοθήκης είναι το άσημοφαράκι ή σακχαρίνα. Αυτά δημιουργούν αλλοιώσεις και φθορές σε όλα τά βιβλία και κυρίως στις σύγχρονες εκδόσεις πού ή ποιότητα του χαρτιού έμπεριέχει την χημική κυτταρίνη πού είναι ή συνδετική του κόλλα. Τά άνόδια, τά όποια δέν είναι άλλα από το σαράκι, προτιμούν τις παλιές εκδόσεις και τις παλιές βιβλιοδεσίες, εκείνες πού οι παλιοί βιβλιοδέτες χρησιμοποιούσαν αλευρόκολλες. Έμεις πρέπει να φροντίζουμε για την σχολαστική καθαριότητα της βιβλιοθήκης μας και για να έμποδίσουμε τους ανεπιθύμητους έχθρους των βιβλίων μπορούμε να τοποθετούμε πίσω από τά ράφια λεδάντα, την όποια θα την δένουμε όπως τις μοιροπιονιέρες σε ύφασμα τουλπανιού και δέν θα ξεχνάμε κάθε χρόνο να τις αναγεώνουμε.

Μέτρα βοήθειας

Έάν έχουμε προβλήματα με τά άνόδια και με τους τερμίτες στά παλιά πατώματα, μπορούμε να διαλύσουμε ναφθαλίνη μέσα σε αϊθέρα πετρελαίου και να περάσουμε με το πινέλο τά ξύλα εκείνα πού βλάπουμε ότι καταστρέφονται από τά έντομα. Όφείλουμε να έπιστήσουμε την προσοχή, ότι ο αϊθέρας πετρελαίου είναι εύφλεκτο υλικό και για να αποφύγουμε τυχόν πυρκαγιά πρέπει να λάβουμε τά ανάλογα μέτρα έως ότου εξατμιστεί και δέν υπάρχει πλέον κίνδυνος. Αυτό το πετυχαίνουμε με τον σωστό άερισμό του χώρου.

Σε περίπτωση πού ανακαλύψουμε ένα βιβλίο πού έχει πάρα πολλά έντομα μέσα, μπορούμε να πάρουμε μια νάυλον σακούλα χωρίς τρύπες, να δάλουμε μέσα το βιβλίο μαζί με μια ποσότητα ναφθαλίνης κλεισμένο άεροστεγώς και να το αφήσουμε 48 ώρες, μετά, φροντίζουμε με ξεσκονίσουμε το βιβλίο φύλλο - φύλλο με ένα μαλακό πινέλο και να το ξαναβάλουμε στο ράφι του, έάν φυσικά αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί έτσι όπως είναι.

Πολλές φορές, όμως, βιβλία με διαλυμένες βιβλιοδεσίες και καταφαγωμένα από έντομα σε προχωρημένο βαθμό φθοράς, δέν μας επιτρέπουν να τά χρησιμοποιήσουμε ευχερώς και να τά ξανατοποθετήσουμε στη θέση τους. Πολλά από αυτά τά βιβλία είναι σε τέτοια κακή κατάσταση πού ούτε ο βιβλιοδέτης μπορεί να κάνει τίποτα. Έμεις, όμως, έάν το επιθυμούμε, μπορούμε μόνοι μας να συντηρήσουμε αυτό το βιβλίο, χωρίς πολλά έξοδα και με απλό τρόπο. Απλώς κόβουμε δύο χαρτόνια ή δύο κοντραπλακέ στο μέγεθος του βιβλίου, τά τοποθετούμε πάνω και κάτω και κατόπιν με δάση τά μέτρα του μπορούμε να φτιάξουμε ένα θύλακα από δίμιτο λευκασμένο ύφασμα, στον όποιο μπορούμε να το τοποθετήσουμε μέσα και να το διατηρήσουμε με ασφάλεια για πολλά χρόνια.

Έγρηγορηση

Πολλές είναι αι αιτίες πού καταστρέφουν τά βιβλία εκτός από εκείνες πού προαναφέραμε. Η κακή βιβλιοδεσία, ή κακή ποιότητα του χαρτιού, ή άσχημη χρήση του αναγνώστη, ακατάλληλη στέγαση συμβάλλουν στην αλλοίωση, στην φθορά και την σύντομη καταστροφή τόσων και τόσων βιβλίων πού άλλα είναι σπουδαία για το κείμενο, άλλα για αυτή την ίδια την έκδοση και εικονογράφηση πού τις περισσότερες φορές έχουν ιστορική αξία. Τά χειρόγραφα, πού υπάρχουν σε Μοναστήρια και πού σε άλλα είναι πολλά και σε άλλα λίγα, δέν παύουν να είναι μοναδικά και ανεπανάληπτα. Έτσι αυτοί οι ανεκτίμητοι θησαυροί για την Έκκλησία μας, το Έθνος μας και την Όρθοδοξία θα πρέπει να έχουν μια ξεχωριστή θέση στην συνείδησή μας και όποιος είναι υπεύθυνος για αυτά θα πρέπει να γρηγορεί και να νοιάζεται έξαιρετικά για την καλή τους διατήρηση και για την συντήρησή τους.

Φωτοφθορά

Ένας άλλος μεγάλος έχθρος για έγγραφα και χειρόγραφα πού είναι εκτεθειμένα σε διτρίνες και πού έμπεριέχουν μικρογραφίες και διάκοσμο είναι ή φωτοφθορά. Το ήλιακό φως αφυδατώνει, συρικνώνει, σκληραίνει, αποχρωματίζει, αποφλοιώνει και διαλύει τους μικρογραφημένους κώδικες πού εκτίθενται χωρίς καμιά ιδιαίτερη φροντίδα. Οι κourτίδες στα παράθυρα για τον έλεγχο του ήλιακού φωτός, επιβάλλονται, γιατί πολλές φορές ο ήλιος εισέρχεται στις αίθουσες των εκθεμάτων και επιδρά δυσμενώς για πολλές ώρες καθημερινά στα εκθέματα. Αυτό πρέπει να το αποφεύγουμε, γιατί τά τελευταία τριάντα χρόνια, χάρις στην αύξηση, χωρίς τις κατάλληλες προδιαγραφές, Μουσείων, και τη συχνή φωτογράφηση βλων αυτών των θησαυρών, πηγαίνουμε από πλευράς διατήρησης από το κακό στο χειρότερο.

Τί να αποφεύγουμε

Έπίσης, για τη συντήρηση ανεκτίμητων κειμηλίων πρέπει να έπερδαινουν υπεύθυνα και σωστά καταρτισμένοι συντηρητές και όχι αναρμόδια άτομα, πού τις περισσότερες φορές οι ζημιές πού προκαλούν είναι περισσότερες από το όφελος.

Ποτέ δέν πρέπει να κολλάμε τά σκουμένα φύλλα με ζελοτέπ και με πλαστικές κόλλες πού κατ' αρχήν μας έξυπηρετούν, άλλα εκ των υστέρων, όπου καλλήσουν καταστρέφουν το υλικό ανεπανόρθωτα, όπως επίσης δέν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιούμε μεταλλικούς συνδετήρες, πού με το χρόνο σκουριάζουν και ή σκουριά τους προσβάλλει το βιβλιακό υλικό.

Για ό,τι άφορά στον «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει να απευθύεσθε στη Διεύθυνση του Περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», όδός Ίωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Αθήνα — Τηλ. 72.18.308.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Του Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου και Σιατίστης
κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων ἀδιαφιλονεικῆτως ἀναγίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἀπολωλός, τὸ ὁποῖον «ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἦλθε ζητῆσαι καὶ σῶσαι»²⁶. Ἀλλὰ δυστυχῶς διὰ μέσου τῶν αἰῶνων πλείστοι ἄνθρωποι ἔλαφρᾶ τῇ συνειδήσει θεωροῦν ὡς ἁμαρτωλοὺς μόνον τοὺς διαπράττοντας μεγάλα ἁμαρτήματα, ὡς π.χ. τοὺς φονεῖς, τοὺς κλέπτας, τοὺς ληστές, ἐνῶ τούς, κατὰ τὴν ἐσφαλμένην των προφανῶς γνώμην, διαπράττοντας ἥσσονος σημασίας καὶ σπουδαιότητος παραπτώματα, ὡς π.χ. τοὺς συκοφάντας, τοὺς μεθύσους, τοὺς ψεύστας, τοὺς διαβολεῖς, τοὺς ὑδριστάς, θεωροῦν ἀπλῶς πταίστας. Εἰς τοὺς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σκεπτομένους ἡ Ἁγία Γραφή δίδει ἀποστομωτικὴν ἀπάντησιν. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ ψαλμωδὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Προφητὰναξ Δαυὶδ: «Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός»²⁷. «Ὅλοι ἐξετράπησαν ἀπὸ τῆν εὐθείαν ὁδὸν καὶ κατήντησαν εἰς ἐξαχρείωσιν καὶ διαφθοράν. Ὁ ψαλμωδὸς διὰ τῆς λέξεως «πάντες» οὐδένα ἐξαίρει, διότι ἂν καὶ ὑπάρχῃ διαφορὰ μεγάλη ποσότητος εἰς τὰ ὁρατὰ ἀποτελέσματα τῶν κατὰ μέρος ἁμαρτιῶν, ὅμως ἡ θέσις ὅλων τῶν ἁμαρτωλῶν ὡς παραδαιῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Νόμου Του εἶναι ἡ αὐτή. Ἀπὸ κοινοῦ, ἀπὸ συμφώνου ἐγένοντο ἄχρηστοι, ἄχρηστοι, ἀνωφελεῖς, ἠχρηστεύθησαν. Οὐδεὶς δύναται νὰ πράξῃ χρησίμῳ τι πράγμα «ἕως ἐνός». Ἡ Καινὴ Διαθήκη διὰ τοῦ Ἁγίου καὶ Δικαίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου († 62 μ.Χ.) ρητῶς διδάσκει: «Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίσις δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καὶ μὴ φονεύσῃς» εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραδαιῶν νόμου»²⁸. Ὁ πρῶτος τῶν Ἱερουσαλὴμων Ἐπίσκοπος καὶ εἰς τῶν στύλων τῆς πρώτης Ἐκκλησίας²⁹ ἀπεριφράστως λέγει, ὅτι ὅλα τὰ θεῖα παραγγέλματα τοῦ νόμου ἀποτελοῦν ἐνιαῖον σύνολον, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ἐν ἐξαρτάται ἀπὸ τοῦ ἄλλου. «Ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους παραγγέλματα τοῦ νόμου εἶναι παραγγέλματα ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ νομοθέτου, ἡ ἀθέτησις δέ τινος ἐξ αὐτῶν προδίδει διάθεσιν ἁμαρτωλόν, ἡ ὁποία περιστάσεως δοθείσης, θὰ ἐκδηλωθῇ καὶ ἐν τῇ παραδαιῶν ἄλλου παραγγέλματος»³⁰. Ὁ Θεός, ὁ Ὅποιος ἔδωκε τὴν μίαν ἐντολήν τοῦ νόμου ἔδωκε καὶ τὴν ἄλλην. Ὁ Ὑψίστος Θεός, ὁ Ὅποιος εἶπε νὰ μὴ ψευδολογῶμεν, «μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους»³¹, εἶπε καὶ νὰ «ἀγαπῶμεν

τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιώμεν»³². ἂν δὲ ἡμεῖς λέγωμεν μὲν τὴν ἀλήθειαν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς ἡμῶν δὲν ἀγαπῶμεν, παραβαίνομεν τὸν νόμον τοῦ αὐτοῦ Νομοθέτου, καὶ συνεπῶς ἐνώπιόν Του εἴμεθα ἀξιόποιοι. Ἐπομένως τὸ ἀπολωλός, διὰ τὸ ὁποῖον ἐνηνθρώπησεν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ ἠθικωτάτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου κακούργου.

Ἡδὴ προβαίνομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ τρόπου, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Θεῶς ἄνθρωπος Σωτὴρ ζητεῖ τὸ ἀπολωλός. Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, καὶ συγκεκριμένως ἐν τοῖς Ἱεροῖς Εὐαγγελίοις ἐκτίθεται ὁ τρόπος τῆς ἀναζητήσεως ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «τῶν προβάτων τῶν ἀπολωλῶτων οἴκου Ἰσραὴλ»³³. Πρόβατα ἀπολωλῶτα ὀνομάζει ὁ Κύριος τοὺς Ἰσραηλίτας κατὰ τὸ Ἱεραίου 27,6 «πρόβατα ἀπολωλῶτα ἐγενήθη ὁ λαὸς μου»³⁴. Ὁ ἐπιφανὴς Βυζαντινὸς θεολόγος Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς (IΑ' καὶ IΒ' μ.Χ. αἰὼν) σχολιάζων τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου εὐστοχῶτατα παρατηρεῖ: «Πρόβατα δὲ ἀπολωλῶτα τούτους ὀνόμασεν, εἰκότως πρόβατα μὲν, ὡς ὑπὸ Θεοῦ πάλαι ποιμαινομένους»³⁵. «Ὁ ποιμαίνων γάρ, φησὶ, τὸν Ἰσραὴλ πρόσχευς»³⁵, ἀπολωλῶτα δὲ διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐσκυλιμένους καὶ ἐρριμένους, ὡς εἶρηται»³⁶. Ὡσαύτως οἱ Ἱεροὶ Εὐαγγελιστὰ εἰς τὰ θεόπνευστα ἀπομνημονεύματά των διηγούονται, ὅτι ὁ Κύριος ἀκαταπόνητος καὶ ἀκούρατος καθ' ὅλον τὸ τριετὲς χρονικὸν διάστημα τῆς δημοσίας Του δράσεως διήρχετο τὴν Ἰουδαίαν ἐν μέσῳ τοῦ ἀφορήτου καύσωνος τοῦ θέρους καὶ τοῦ φοβεροῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος διδάσκων τοὺς ὄχλους περὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος τοὺς πάσχοντας καὶ δυστυχεῖς. «Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέτ... ὅς διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου»³⁷, διδάσκει ὁ ἐξόχου εὐθυκρισίας καὶ ἀμεροληψίας ἱστορικὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Ὁ Κύριος ὡς κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶχε νὰ εὐεργετῇ καὶ οὐδέποτε ἔβλαψέ τινα. Ὁπουδήποτε δὲ καὶ ἂν ἐπῆγγαινε, πάντοτε ἐσκορπίζε τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ, μὴ φειδόμενος κόπων, θυσιάων οὐ μόνον τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπ' αὐτοῦ ποσότητος τοῦ φαγητοῦ του ἐμποδιζόμενος ὑπὸ τῆς συρροῆς τοῦ πλήθους. Τιοιουτρόπως κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς πα-

32. Λουκᾶ, 6,35.

33. Ματθαίου, 10,6.

34. Πρβλ. Ψαλμ. 118,176: «ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός· ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελάθθην». Ἦσ. 53,6: «πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν, ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη» καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν».

35. Ψαλμός, 79,1.

36. Εὐθυμίου Ζιγαβηνοῦ, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, MPG, 129, 320D.

37. Πράξεων, 10,38.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 265 τοῦ ὑπ' ἀρ. 15 τεύχους.

26. Λουκᾶ, 19,10.

27. Ψαλμός, 13,3.

28. Ἰακώβου, 2,10-11.

29. Γαλάτας, 2,9: «...Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι,.....».

30. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς ἐπιστολάς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Τόμος Γ', σελίς 248, Ἀθήναι, 1956.

31. Κολασσαεῖς, 3,9.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ *

Του Ἀρχιμ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΠΕΚΙΑΡΗ
Πρωτοσυγκέλλου Ἱ. Ἀρχ(π)ῆς Ἀθηνῶν

Αὐτὸ πὺν φανερώνουμε ὡς ἱερεῖς καὶ ὡς κατηχη-
τές, δηλαδὴ ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, μᾶς παραδόθηκε ἀπὸ
τοὺς Ἁγίους. Ἄν δὲν ὑπῆρχαν μέχρι σήμερα Ἁγιοί,
σὲ μιὰ ἀδιάκοπη διαδοχῇ, θὰ εἶχε ἐκλείψει ταυτόχρο-
να καὶ ὁ κόσμος. Γιατὶ ὁ κόσμος συντηρεῖται χάρις στοὺς
ἁγίους, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆ δικῆ του σάρκα ἀναδεικνύονται
μέχρι σήμερα ἄνθρωποι πὺν γίνονται «ἓνα πνεῦμα με-
τὸν Κύριο» (Α΄ Κορ. στ' 17). Διαφορετικά, δὲν θὰ
εἶχε νόημα ὑπάρξεως «τὸ σχῆμα» αὐτοῦ τοῦ κόσμου.
Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ κόσμος δημιουργήθηκε γιὰ νὰ μετέ-
χειρὲς στὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, στὴν χρηστότητα τοῦ Θεοῦ.
Ὅταν θὰ παύσει νὰ μετέχει, ὅταν τὴν ἀγαθότητα τοῦ
Θεοῦ θὰ τὴν βλέπει ὡς κόλασή του, τότε θὰ ἔχει φθά-
σει στὴ συντέλειά του.

Φαίνεται πῶς, μέχρι τίς μέρες μας, ὑπάρχουν ἀκό-
μη ἁγιοί. Φαίνεται πῶς, μέχρι σήμερα, κάποιοι ἄν-
θρωποι τρέφονται ἀπὸ τὴν κοινωνία μετὸν Θεὸ καὶ
τροφοδοτοῦν τὸν κόσμο. Ἡ παρουσία τους, ἔστω κι ἂν
δὲν τὴν αἰσθανόμαστε, εἶναι «ἐλπίδα ὁφείδου»,
διότι «φέρει ἀνάμεσά μας τὴν μοναδικὴ ἐλπίδα μας»,
τὸν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστό.

* Εἰσήγησις - ἑξήκοντα στίχοι «Ἱερατικῆς Συνάξεως Κατηχη-
τικῆς Ἐπιμορφώσεως», στὸν Ἱερὸ Νεὸ Μεταμορφώσεως τοῦ
Σωτήρος Πλάκας (4 Ἰουνίου 1986).

ράδειγμα ἀκαταπονήτου ἐπιμελείας καὶ δράσεως ἐν
τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Πατρὸς του καὶ ἐν τῇ ἀνιδιοτελεῖ ἐξυ-
πηρετήσῃ τῶν ἀνθρώπων³⁸. Ἡ διδασκαλία Του νέα
καὶ ζωογόνος καὶ πρωτότυπος εἶλκυεν, ὡς ἄλλος μα-
γνήτης, συνήραζε καὶ ἐσαγγέλλετο τὰ πλήθη, εἰς τὰ
ὅποια ἐδείκνυε τὴν ἀληθινὴ ὁδὸν τῆς ζωῆς, τὰ δὲ θαύ-
ματά Του ὡς ἐγίνοντο — οὐχὶ ἐν κρυπτῷ, ἀλλ' ἐνώπιον
πολλῶν συνήθως μαρτύρων — ἦσαν ἡ σφραγὶς τῆς ἀπο-
στολῆς Του καὶ ἡ ἀναγέρριτος ἀπόδειξις τῆς θείας
δυνάμεως, τὴν ὁποῖαν ἦτο περιβεβλημένος. Οὕτως ὁ
Κύριος ἐν ὅσῃ ἔζη ἐπὶ τῆς γῆς εἰργάζετο αὐτοπροσώ-
πως κηρύττων τὰς θείας καὶ ζωογόνους διδασκαλίας
Του καὶ διὰ τῶν ἄκρως εὐεργετικῶν Του θαυμάτων
προσεῖλκυε τοὺς ἀπολωλότας καὶ ἐπαιδαγωγῆγε αὐτοὺς
εἰς τὴν ποιμνίαν Του. Ἡ μέριμνα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον
τοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου δὲν περιορί-
ζεται μόνον εἰς τὴν τριετὴ δημοσίαν δράσιν Του. Ὡς
ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ Ὅποιος ἐμπράκτως ἐφήρ-
μοζεν μέχρι κεραίας τὰς ὑψηλὰς διδασκαλίας Του, δὲν
θὰ ἐγκατέλειπε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τύχην του, ἀλλὰ
καὶ μετὰ τὴν εἰς Οὐρανὸς Ἀνάληψίν Του θὰ ἐξηκολού-
θει νὰ εἶναι ἐν μέσῳ τῶν ἀπολωλότων μέχρι «τῆς συν-
τελείας τοῦ αἰῶνος»³⁹. (Συνεχίζεται.)

38. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ἑπίσημα εἰς τὰς Πρά-
ξεις τῶν Ἀποστόλων, σελ. 332-333, Ἀθήνα, 1955.

39. Ματθαίου, 28, 20.

1. Γι' αὐτὴν τὴν ἐλπίδα ὀφείλου-
με νὰ πληροφορήσουμε καὶ νὰ θεβαιώσουμε τοὺς ἄν-
θρώπους σήμερα, καὶ ἰδιαίτερα τοὺς νέους ἀνθρώπους.
Πρέπει νὰ φανερῶσουμε στὸ ποιμνίό μας ὅτι μοναδικὴ
τοῦ ἐλπίδα δὲν εἶναι οὔτε ὁ καταναλωτισμὸς, οὔτε οἱ
τέχνες καὶ οἱ ἐπιστήμες, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς ὡς πρόσωπο
ζωντανὸ καὶ ὑπαρκτό. Καὶ δὲν μπορούμε νὰ ὀδηγή-
σουμε τὸ λαὸ μας ἐκεῖ, παρὰ μόνον «σὺν πᾶσι τοῖς
ἁγίοις».

Ἄνεκαθεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ
ἐὐσέβεια συντηροῦντάν μετ' ἡ-
μελέτη τοῦ βίου τῶν ἁγίων. Αὐτὸ
πὺν λέμε ὀρθόδοξη παράδοσις, ὀρθόδοξη ζωὴ, ὀρθόδο-
ξο φρόνημα τοῦ λαοῦ μας εἶναι καρπὸς τῆς ἀνατροφῆς
τοῦ λαοῦ μετὸς βίους τῶν Ἁγίων. Δὲν χρειάζεται
νὰ προσκομίσω ἄλλες ἀποδείξεις γι' αὐτό. Ἀρκεῖ νὰ
θυμηθῶμε ὅτι, μετὰ τὴν ἐπανάστασις, ὅταν ἀρχίζει νὰ
τροφοδοτεῖται ὁ λαὸς μετὰ μιὰ ψευτοσυναισθηματικὴ εὐ-
σέβεια ξένης εἰσαγωγῆς, συμβαίνει μιὰ φοβερὴ ἄλλο-
τριώσις. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει νὰ συμπεριφέρεται ὅλον τὸ
φάρι πὺν ἔχασε τὰ νερά του. Ἀπὸ τότε, ὁ Θεὸς γίνε-
ται ζήτημα λογικῶν ἀποδείξεων καὶ ἡ εὐσέβεια γίνε-
ται ὑπόθεσις καλῶν πράξεων. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ φρόνημα,
εἶναι νοθευμένη ἡ δικὴ μας ποιμαντικὴ, τὸ κήρυμά
μας, ἡ κατήχησή μας κ.ο.κ. Γι' αὐτὸ καὶ ἀποτυγχάνου-
με. Δὲν μπορούμε νὰ θεβαιώσουμε τὸν λαὸ μας γιὰ τὸν
ζωντανὸ Θεὸ μας, πὺν εἶναι «ἡ ἐλπίδα του». Λέει κά-
που ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος: «Εἶναι ἀδύνατο
νὰ πιστέψῃ κάποιος στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἂν δὲν
τὴν δεῖ ζωντανὴ στὸ πρόσωπο ἐνὸς ἄλλου». Μπορεῖ νὰ
ἐπιτελέσουμε ἓνα ἀνεπανάληπτο κοινωνικὸ ἔργο, νὰ
διαδραματίσουμε κάποιο πρωτοποριακὸ πολιτικὸ ρόλο,
ἂν ὅμως χάσουμε αὐτὸν τὸν ἀποκλειστικὸ ρόλο, τῆς
ἀποκαλύψεως τοῦ ζῶντος Θεοῦ, τότε δὲν λειτουργοῦμε
ὡς διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας.

2. Μετὰ ἀπὸ ὅλα αὐτὰ πὺν ὑπενηθύμισα στὴν ἀγά-
πῃ σας, γίνεται ὀλοφάνερο ὅτι οἱ πηγὲς τῆς κατηχή-
σεως καὶ τοῦ κηρύγματος δὲν μπορεῖ νὰ βρίσκονται
ποῦθεν ἄλλοῦ ἔξω ἀπὸ τὸ Α-
ΓΙΟΛΟΓΙΟ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν λέω ΑΓΙΟΛΟΓΙΟ, δὲν ἐννοῶ ἀπλῶς τὰ
Συναξάρια σὰν ἱστορικὰ ντοκουμέντα, ἀλλὰ τὴν ζων-
τανὴν παρουσία τῶν Ἁγίων μετὸς βίους, τίς εἰκόνες,
τὰ ἄγια λείψανα, τὰ θαύματα, τίς ἀποκαλύψεις, τίς
γιορτὲς τους. Ἐννοῶ τὸν κόσμο τῶν Ἁγίων, πὺν εἶναι
ἡ «καινὴ κτίσις» τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν ἡ κατήχησις — τὸ κήρυγμα — ἡ ποιμαντι-
κὴ διακονία μας εἶναι ἐμβαπτισμένες στὸ ΑΓΙΟΛΟ-
ΓΙΟ, τότε βρίσκονται στὸ φυσικὸ τους κλίμα, ἀντλοῦν
ἀπὸ τίς φυσικὲς τους ρίζες, λειτουργοῦν μετὰ τὸν φυσικὸ
τους τρόπο.

(Συνεχίζεται.)

2. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἡ ἀλλοίωσι τῆς εἰκόνας τῆς Ἐκκλησίας δὲν προέρχεται μόνο ἀπὸ τὴν ξένη προπαγάνδα ὅποιασδήποτε μορφῆς. Καλλιεργεῖται καὶ μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπὸ ἄτομα ποὺ συνειδητὰ ἢ ἀσυναίσθητα βρίσκονται στὴν πλάνη καὶ παρουσιάζονται στὰ μάτια μερικῶν κληρικῶν ὡς «ἀναγεννητικὲς προσπάθειες» μεταξὺ τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος· εἶναι οἱ διάφορες «σχολῆς φωτισμένων» ἢ οἱ λεγόμενες «ἀπολυτρωτικὲς σχολῆς».

Τὸ ζήτημα δὲν ἔχει ἐρευνηθῆ σοβαρὰ· γι' αὐτὸ καὶ οἱ κινήσεις αὐτὲς δροῦν μὲ τὴν ἀνοχή ἂν ἔχι μὲ τὴν εὐλογία κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Προσεκτικὴ μελέτη τῶν «Γραφῶν» τοῦ «Οὐρανίου Πατρὸς» ἢ τῆς «ὑπεραγίας Θεοτόκου», τοῦ «Χριστοῦ» ἢ διαφόρων «ἀγίων» θὰ μπορούσε νὰ ἐπισημάνῃ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου γιὰ τὸ ὀρθόδοξο φρόνημα τοῦ λαοῦ καὶ τὴν περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὰ «σχολεῖα τῆς Παναγίας» χαρακτηρίζονται «θεοτικά», ἰδρύνονται καὶ κατευθύνονται ἀπὸ τὸ «Ἅγιο Πνεῦμα», τὸ ὅποιο κατέρχεται στὶς μαθήτριες καὶ τὶς μεταβάλλει σὲ ἀποστόλους μὲ ἀποστολὴ νὰ σώσουν ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ θάσι γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος δὲν εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ πηγὴ τῆς διδαχῆς, δὲν εἶναι ἡ ἅγια Γραφή. Ἡ μοναδικὴ «κιβωτὸς σωτηρίας» εἶναι τὰ «ἀγιοτικά σχολεῖα» καὶ ἡ σωτήριος πηγὴ διδασκαλίας οἱ «Γραφεῖς» ποὺ λαμβάνουν οἱ μαθήτριες.

Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι οὐσιαστικὴ ἢ κατ' ὄνομα Ἐκκλησία, ἐνῶ οἱ σχολῆς εἶναι «τὰ πανεπιστήμια τῶν ἐσχάτων καιρῶν», ἀποτελοῦν τὸ «θεοσύστατο ἔργο» γιὰ τὴν ἀνάπλασι ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Χωρὶς τὰ σχολεῖα ἡ Ὁρθοδοξία θὰ ἐχάνετο· ἔτσι μέσῳ αὐτῶν τὸ «Οὐράνιος Πατήρ» ἀπόκτησε καὶ πάλι τέκνα πάνω στὴ γῆ, ὅπως ἀκριβῶς τὴν παλαιὰ ἐποχὴ. Τὰ νέα αὐτὰ τέκνα εἶναι ἡ «Νέα Σιών».

Οἱ ομάδες αὐτὲς χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο «νέος Ἄωτος» καὶ θεωροῦν τὰ «σχολεῖα» ὡς τὴν στάνη τοῦ Χριστοῦ. Μόνο τὰ σχολεῖα θὰ φυλαχθοῦν ἀπὸ τὴν καταστροφὴ, τὸν Ἀρμαγεδώνα ποὺ πλησιάζει γοργά. Μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸ θὰ νικήσουν τὸν Σατανᾶ, θὰ ἀναλάβουν τὴ διακυβέρνησι τῆς γῆς καὶ θὰ βασιλεύσουν χίλια ἔτη. Θὰ μπορούν νὰ τελέσουν γάμο μὲ τὶς πιὸ εὐνοϊκὲς συνθηκὲς καὶ θὰ γεμίσουν τὴ γῆ ἀπὸ δίκαια τέκνα!

Οἱ ομάδες αὐτὲς δὲν ἐγαίνουν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Μάλιστα προστρέχουν στοὺς ἱερεῖς γιὰ τὴν τέλεσι θείων λειτουργιῶν, κοινωνοῦν καὶ ἐκκλησιάζονται τακτικά. Ὅμως ταυτόχρονα τελοῦν μόνες τους τὴν παράκλησι, παίρνουν εὐλογία ἀπὸ τὴ «μητέρα», ποὺ στὴ συνειδησί

τους ἡ χάρις τῆς εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴ χάρις τῶν κληρικῶν καὶ καλλιεργοῦν τὴ συναίσθησι πῶς ἀποτελοῦν τὴν ἀληθινὴ ἐκκλησία, ἢ ὅποια ὅμως θὰ διαχωρισθῆ ἀπὸ τὴν κατ' ὄνομα ἐκκλησία στὴ δευτέρα παρουσία τοῦ Κυρίου.

Στὴ χιλιετηρίδα δὲν θὰ ὑπάρχουν φυσικὰ ἱερεῖς, οἱ μαθήτριες τῶν σχολῶν θὰ κυβερνοῦν, θὰ συγχωροῦν ἁμαρτίες, θὰ τελοῦν τὰ μυστήρια. Μία πρώην «φωτισμένη» ἰσχυρίζεται μάλιστα πῶς ἡ ἴδια «κοινωνήσε» σὲ «λειτουργία» ποὺ τέλεσε μία ἀπὸ τὶς «ἀγίες» τῶν σχολῶν.

Φυσικὰ οἱ κύκλοι αὐτοὶ ἀγιοποιοῦν τοὺς κληρικούς ποὺ συνεργάζονται ἢ τὶς «καλύπτουν», ἐνῶ ταυτόχρονα διαβολοποιοῦν τὸν καθένα ποὺ θὰ «τολμήσῃ» νὰ ἀσκήσῃ κριτικὴ ἢ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴ γνησιότητα τοῦ πνεύματος ποὺ τοὺς διαδιδάξει τὶς «Γραφεῖς».

Ἐργὸ τῶν κληρικῶν δὲν εἶναι ν' ἀγνοήσουν τὸ πρόβλημα, ἀλλὰ νὰ τὸ θέσουν καὶ νὰ τὸ ἀντιμετωπίσουν, γιὰτὶ ὁ κίνδυνος προέρχεται «ἐκ τῶν ἔνδον». Ἡ εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας μας ἀλλοιώνεται, δὲν εἶναι πλέον ἡ Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἡ νύμφη Χριστοῦ ποὺ ἀναμένει τὸν Νυμφίον τῆς, ἀλλὰ ἡ «κατ' ὄνομα Ἐκκλησία» ποὺ ἐξελλίσσεται σὲ «πόρνη Βαβυλώνα» καὶ δίνει μὲ τὸν καιρὸ τὴ θέσι τῆς στὰ «ἀγιοτικά σχολεῖα» καὶ τὸ «θεόδοτο ἔργο» τῶν «ἀπολυτρωτικῶν σχολῶν».

Οἱ κληρικοί δὲν εἶναι οἱ ποιμένες ποὺ διδάσκουν τὸ ποίμνιο καὶ τὸ καθοδηγοῦν, ἀλλὰ οἱ «κακοὶ ποιμένες», οἱ «λύκοι» ποὺ ὤρμησαν ἐναντίον τοῦ ποιμνίου καὶ θὰ τὸ κατασπάραξαν ἐὰν δὲν ἐφρόντιζε ὁ «Οὐράνιος Πατήρ» νὰ ἰδρῦσῃ τὰ «ἀπολυτρωτικά σχολεῖα» καὶ νὰ ἀποστείλῃ τοὺς «προφῆτες τῶν ἐσχάτων καιρῶν» νὰ περισυλλέξουν τὸ διασκορπισμένο ποίμνιο. Οἱ κληρικοί δικαιοῦν τὴν ἀποστολὴ τους κατὰ τὴν ἀντίληψι αὐτῶν τῶν κύκλων μόνο ὅταν ἀναγνωρίσουν τὴν παγκόσμια ἀποστολὴ τῶν σχολείων καὶ τὸ βασικὸ τους δόγμα, πῶς ἡ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος θὰ προέλθῃ ἀπὸ αὐτά.

Δὲν εἶναι σκοπὸς μας ἐδῶ ν' ἀναπτύξουμε τὶς κακοδοξίες τῶν κύκλων αὐτῶν· κάποια ἄλλη φορὰ θὰ τὸ κάνουμε. Ἐδῶ θέλουμε μόνο νὰ τονίσουμε καὶ πάλι μὲ ἔμφρασι τὸ ἔργο τῶν κληρικῶν: νὰ εἶναι ἀγρυπνοὶ, νὰ ἐπισημαίνουν κάθε κίνδυνο ποὺ ἀπειλεῖ νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας στὴ συνειδησί τῶν πιστῶν μὲ σκοπὸ νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ μὲ ἄλλη. Τὸ ἔργο τους εἶναι νὰ προσφέρουν στοὺς πιστοὺς τὴν εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ εἶναι ἱκανὴ νὰ τοὺς ἐνισχύσῃ τὴν αὐτοπεποιθήσι καὶ τὴν ὀρθόδοξο αὐτοσυνειδησία τους.

ΑΝΘΗ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ ΜΑΣ (*)

Τοῦ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Ι. ΝΕΑΜΟΝΙΤΑΚΗ

Πυρετός κατέλαβε τὸ ἐργοτάξιο, ποὺ δημιουργήθηκε μετὰ τὴν θεμελίωση τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, στὰ 532. Δέκα χιλιάδες ἐργάτες, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδλεψη 100 ἐργοδηγῶν, ἀφοσιώθηκαν, στὴν κυριολεξία, γιὰ τὴν πραγμάτωση τῶν τοιμηρῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων, ποὺ καταρτίστηκαν, γιὰ νὰ κατασκευασθῇ ὁ ἀσύλληπτου μεγαλείου Ναός, μετὰ τὸν ἀνεπανάληπτο, θαυμάσιο τροῦλλο. Γι' αὐτὸν δόθηκε ἐντολὴ στὴ Ρόδο, νὰ κατασκευάσουν τοῦβλα, ἀπὸ γῆ τόσο λαφριά, ὥστε 12 ἀπ' αὐτὰ ν' ἀντιστοιχοῦν σ' ἓνα συνηθισμένο. Τὰ καλλίτερα ὕλικά, τὰ πολυτιμώτερα μάρμαρα ἀπὸ διασημὲνες περιοχὲς τῆς αὐτοκρατορίας μεταφέρθηκαν, γιὰ νὰ παρουσιασθῇ τὸ οἰκοδομικὸ θαῦμα, τὸ ἱερὸ μνημεῖο ποὺ ἀτενίζοιμε. Ὁ Αὐτοκράτορας δὲν φειδόταν δαπάνες. Ἦθελε τὸ ἔργο του νὰ μείνῃ στὸν αἰῶνα καὶ νὰ διαλαλῇ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς ἐποχῆς του.

Ἔτσι, στίς 27 Δεκεμβρίου τοῦ 537, ὁ ὠραιότερος, ὁ μεγαλύτερος, ὁ μεγαλειωδέστερος Ναός τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, ὁ Ναός τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ἐγκαινιάσθηκε. Ὅσοι τὸν ἀντίκρουζαν ἔμεναν μετὰ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα ἀπὸ κατάπληξη, καὶ αὐτός, ἀκόμα, ὁ Αὐτοκράτορας, ποὺ τὸν παρακολούθησε ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὅταν τὸν ἐγκαινίασε μετὰ ἀπὸ θρίαμβο ποὺ τέλεσε στὸν φοβερὸ Ἰππόδρομο, δὲν μπόρεσε νὰ μὴν ἀναφωνήσῃ, ὅπως γράφουν οἱ χρονογράφοι του, τὸ «Νενίκηκά σε Σολομῶν», διαλαλώντας ἔτσι πῶς τὸ ἔργο του ἦταν καλλίτερο, ἀνώτερο καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο ἀκόμα τοῦ θρυλικοῦ Βασιλέα.

Ζ'

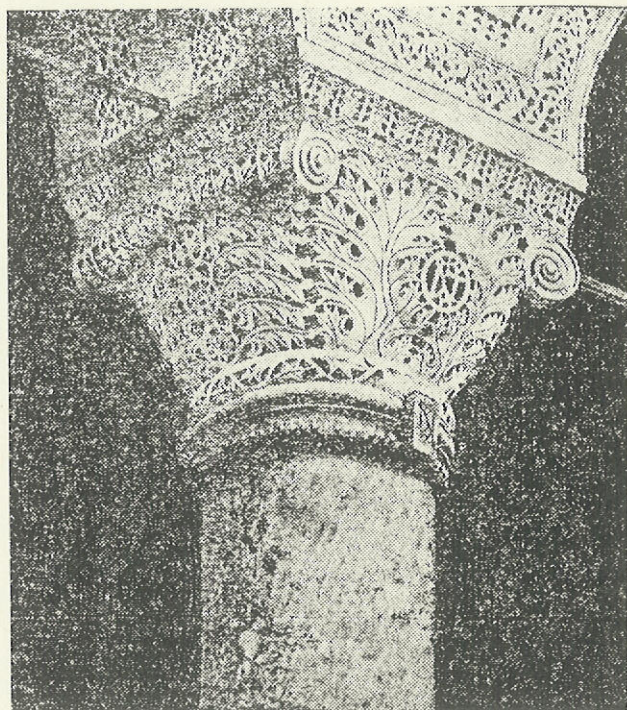
Στὰ 559, ὅμως, ἓνας φοβερός σεισμός τράνταξε σθεμέλα ὅλη τὴν περιοχὴ τῆς Κωνσταντινούπολης. Οἱ καταστροφὲς ἦταν τεράστιες καὶ μέσα σ' αὐτὲς συγκαταριθμήθηκε καὶ αὐτὴ ποὺ ἀφοροῦσε στὸν θόλο τῆς Ἁγίας Σοφίας. Μπορεῖ νὰ εἶχε σχεδιασθῇ μετὰ μαθηματικὴ ἀκρίβεια. Ὁ Ἐγκέλαδος, ὅμως, ἦταν δυνατώτερος καὶ ἀπὸ τὰ μαθηματικά. Τὸ ἀνατολικὸ τμήμα του γκρεμίστηκε.

Ὁ Ἰουστινιανός ζοῦσε ἀκόμη κείνη τὴν ἐποχὴ. Ἦταν 77 χρονῶν καὶ ἡ θεληματικότητά, δὲν τοῦ εἶχε ἀπολείψει. Χωρὶς ἀναβολὴν ἀνάθεσε τὸ ἔργο τῆς ἀποκατάστασης τοῦ μνημείου στὸν ἀνεψιὸ τοῦ μεγάλου Ἰσιδώρου — ποὺ εἶχε πεθάνει — στὸν Ἰσιδώρο τὸ νεώτερο, ποὺ ἦταν κι αὐτὸς μεγάλης ἀξίας μηχανικός καὶ ποὺ κατῴρθωσε στὰ 563, μετὰ νέα σχέδια, μετὰ σμίχρυνση τῆς ἀρχικῆς διαμέτρου τοῦ θόλου καὶ λαφριά αὔξησιν τοῦ ὕψους, νὰ εἶναι ἔτοιμος ὁ καινούργιος τροῦλλος, γιὰ μεγάλη χαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, στὰ Χριστούγεννα τοῦ 563, ὅταν πιά αὐτὸς εἶχε φτάσει τὴν ἡλικία τῶν 81 ἐτῶν καὶ μπόρεσε νὰ ἐκκλησιασθῇ μέσα στὴν Ἁγία

Σοφία, τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ ἔργα του, γιὰ τὰ ὁποῖα περηφανευόταν ὅταν ἄφησε τὸν κόσμο, μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια, στὰ 566.

Η'

Προχωρώντας πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ, στὰ ἅγια τῶν ἁγίων τοῦ Ἔθνους μας, ἀντικρύζοιμε τὴν Ὁραία Πύλη, ἀπ' ὅπου ἔμπαινε στὸν ἱερὸ χῶρο τοῦ Ὁ Αὐτοκράτορας, ὅταν ἐρχόταν ἐδῶ στίς μεγάλες μέρες τῆς Χριστιανοσύνης γιὰ νὰ ἐκκλησιασθῇ. Ἡ συνοδεία του ἦταν μεγαλόπρεπη, ἀπὸ αὐλικούς, σωματοφύ-

Κιονόκρανο ἀπὸ τὴν Ἁγία Σοφία.

λακες, σχολαρίους καὶ θαράγγους. Λαμπροφορεμένος μετὰ τὸ θαυμάσιο σάκκο του, ἔργο χρυσοκέντητο, — ποὺ σὰν ἐνδυμα αὐτοκρατορικὸ φοροῦσε μέχρι καὶ τὸν ἸΓ' αἰῶνα μόνον ὁ Πατριάρχης, στίς τρεῖς μεγάλες γιορτὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ —, μετὰ τὸ στέμμα στὸ κεφάλι καὶ μετὰ τὸ σπαθὶ του σὲ θήκη ὀλόχρυση, στολισμένη μετὰ πετράδια καὶ κρμασμένη ἀπὸ τὸν ὄμιό του, προχωροῦσε μετὰ συναίσθημα ἱερότητας τοῦ χώρου, ἀφαιροῦσε τὸ στέμμα του — ἀφοῦ μέσα σ' αὐτὸν τὸν τόπο, μόνος Βασιλιάς εἶναι ὁ Χριστός — καὶ ἀκόμα, κατάθετε καὶ τὸ ξίφος του, ἐνῶ οἱ ὠπλισμένοι σωματοφύλακές του, σιωπηλοί, σταματοῦσαν ἐκεῖ καὶ δὲν προχωροῦσαν. Μετὰ τὴν πρώτη αὐτὴ διαδικασίαν, ποὺ ὠρίζε τὸ Τυπικόν, πλησίαζε τὸν Πατριάρχη, ἀσπαζόταν τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 282 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15 τεύχους.

και τον ακολουθούσε μέχρι τη θέση απ' όπου θα παρακολουθούσε τη θεία λειτουργία.

Θ'.

Θαμπωμένοι από την άπειρη όμορφα και το μεγαλειώδη του Ναού, τόσο στο νάρθηκά του, όσο και στον κυρίως χώρο του διαπιστώνουμε την έκταση του αρχιτεκτονικού θαύματος που έχει συντελεσθεί. Στα εξωτερικά της ή Αγία Σοφία είναι, στον όγκο και στο χώρο της, «πεπερασμένη». Στο έσωτερικό της, όμως, όλα αλλάζουν. Εδώ δέν αισθανόμαστε να δρισκόμαστε σε γήινη, αλλά σε ουράνια περιοχή. Ο ναός με τις διαστάσεις του, — με μήκος 78,16, πλάτος 71,82 και ύψος μέχρι το πιο ψηλό σημείο του θόλου 56 μ. — με το θαυμάσιο φωτισμό του από 140 παράθυρα, από τα οποία τα 40 βρίσκονται στη στεφάνη του θόλου, είναι κάτι το απόκοσμο. Δάσος δλόκληρο στο έδαφος και στο γυναικωνίτη από 104 υπέροχους μονολιθικούς στρογγυλούς στο μεγαλύτερο μέρος και δικτώ τετράγωνους κίονες, άλλους γιγαντιαίους, όπως αυτοί που είναι στο έδαφος και άλλους όχι, με κόκκινα, πράσινα, πρασινοκόκκινα και λευκά μάρμαρα, με εξαιρετα σε τέχνη και άριμονία κιονόκρανα θαυμάσιας τέχνης και έπεξεργασίας, με άκανθες και με μονογράμματα των κτητόρων Ίουστινιανού βασιλέως και Θεοδώρας αυγούστας, στολίζει το γύρω χώρο. Για τους κίονες και τα μάρμαρα της όρθομαρμάρωσης και την προέλευσή τους μύθοι και θρύλοι πλέχτηκαν και γράφτηκαν. Υποστηρίχθηκε πως προέρχονται άλλοι από τον Ναό του Ηλίου στην Ήλιουπολη της Αιγύπτου, από κτίρια στη Ρώμη, από το Άρτεμίσιο της Εφέσου, από το Ναό του Βάαλ στο Βάαλμπεκ. Από το είδος όμως των μαρμάρων που υπάρχουν εκεί, πολλά δείχνουν να προέρχονται από τη

Θεσσαλία, άλλα από τα παρά τον Βόσπορο λατομεία και άλλα, τα κόκκινα, από την Θηβαΐδα της Αιγύπτου τα άσπρα με αιμάτινες φλέβες από την Καρία της Μ. Ασίας, τα άσπρα με έλαφρές ραβδώσεις από το Προκοννήσιον, τα πράσινα από την Κάρυστο και τα κοκκινορόδινα από την περιοχή των Συνάδων στη Μ. Ασία. Μέχρι και ύλικά από όνυχα ή αλλάστρο από την Αίγυπτο, σε χρώμα μελί με κυματοειδείς ζώγες έχουν διατεθεί για την καταπληκτική διακόσμηση.

Στο δάσος των κίωνων που στολίζουν το έσωτερικό της Αγίας Σοφίας, στο δεξιό κλίτος είναι ένας που τιμόταν στο όνομα του Μεγάλου Βασιλείου και στο άριστερό, κοντά στη πόρτα προς τον Νάρθηκα είναι ο «ιδρών στύλος» του Αγίου Γρηγορίου του θαυματουργού. Αυτός προς τη βάση του είχε ένα άνοιγμα από όπου πιστευόταν και από τους Τούρκους ακόμα, πως ανέβλυζε ίαματικό υγρό, θαυματουργό στις παθήσεις των ματιών.

Ο θόλος του ναού, στις λεπτομέρειές του είναι θαύμα ίσορροπίας και τέχνης. Σωστά γράφτηκε πως είναι κρεμασμένος με χρυσή αλυσίδα από τον Ουρανό. Στηρίζεται σε τέσσερις κεντρικούς πεσσούς που συνδέονται μεταξύ τους με τόξα. Στις γωνίες αφήγονται τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα και πάνω σ' αυτά στηρίζεται, όσο κι αν φαίνεται άπίθανο, η στεφάνη του θόλου. Στην ανατολική και τη δυτική πλευρά ανοίγονται δυο μεγάλα ήμιθόλια, που χαρίζουν άπλωσιά και άερινη έλαφρότητα στο έσωτερικό, άλλα και συγχράτουν το πανέμορφο κατασκευάσμα, διανέμοντας το βάρος του σ' όλο το οικοδόμημα, που μ' αυτόν τον τρόπο ίσορροπεί.

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από την σελίδα 294)

βλία. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν ή Θεοτόκος, ο Προδρόμος, Προφήτες και μερικοί από τους δώδεκα ή τους εβδομήκοντα άποστόλους.

Έτσι για τις έορτές της Παναγίας (8 Σεπτεμβρίου, 21 Νοεμβρίου, 2 Ιουλίου και 15 Αυγούστου) επιλέγεται ή ευαγγελική περικοπή, που άφηγείται την έπίσκεψή της στην Έλισάβετ, προφανώς για την προφητεία της «Ίδου γάρ από του νυν μακαριοῦσί με πάσαι αί γενεαί» (Λουκ. α' 48). Για τον Προδρόμο οί άφηγήσεις των σχετικών με τις έορτές έπεισοδίων του βίου του (σύλληψις, γέννησις, άποτομή της κεφαλής) ή όπου μνημονεύεται το όνομά του και ή προδρομική δράσις του (Ίωάν. α' 29-34. Πράξ. ιθ' 1-8: 7 Ιανουαρίου, Λουκ. ζ' 17-30 και Ματθ. ια' 2-15: 24 Φεβρουαρίου και 25 Μαΐου, Πράξ. ιγ' 25-31: 29 Αυγούστου).

Στη μνήμη του προφήτου Ίωήλ (19 Οκτωβρίου) διαβάζεται ή περικοπή των Πράξεων, όπου γίνεται αναφορά στην προφητεία του για την έπιφοίτησι του άγιου Πνεύματος (α' 16. έξ.). Για τους προφήτες Έ-

λισαίο και Ηλία (14 Ιουνίου, 20 Ιουλίου) ή περικοπή από την καθολική έπιστολή του Ίακώβου, όπου γίνεται λόγος για τη δύναμη της προσευχής του Ηλία (ε' 17) και Λουκά δ' 22-30, όπου μνημονεύονται δυο θαύματα του Ηλία και ένα του Έλισαίου. Στη μνήμη του Ζαχαρίου του πατρός του Προδρόμου (5 Σεπτεμβρίου) ή περικοπή Ματθ. κγ' 29-39, γιατί ή έκκλησιαστική παράδοσις τον ταύτιζε με τον Ζαχαρία, υίο του Βαραχίου, που έφρονέθη «μεταξὺ του ναού και του θυσιαστηρίου» (κγ' 35). Με το ίδιο κριτήριο επιλέγονται και οί περικοπές της Κυριακής πρὸ των Χριστουγέννων (Έβρ. ια' 9-10. 32-40 και Ματθ. α' 1-25) και Α' Νηστειών (Έβρ. ια' 24-26. 32-40 και Ίωάν. α' 44-52), γιατί στίς μὲν πρώτες μνημονεύονται τα όνόματα των προατατόρων του Χριστού στίς δε άλλες τα όνόματα των προφητών, κατά το αρχικό θέμα της Κυριακής αυτής. Για την προμήτορα του Χριστού Άννα (9 Σεπτεμβρίου, 9 Δεκεμβρίου), έλλείψει άλλης πιο κατάλληλης, έχει προτιμηθῆ ή περικοπή Λουκά η' 16-21, που αναφέρει όνόματα των κατά σάρκα συγγενών του Χριστού.

(Συνεχίζεται)

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ὁ Ἐγκέλαδος στὸν Διογένη!

ΜΕ 6,2 βαθμὸς Ρίχιερ ὁ Ἐγκέλαδος καθηνοχάζει τὸν ἀρχαῖο φιλόσοφο πὸς ἀπάροχον ἀνθρώπου.

Τὶς πρῶτες συγκλονιστικὲς ὥρες τὶς γεμάτες πόνο καὶ πανικό, διαδέχτηκε ἡ ψυχραιμία καὶ ἡ νηφαλιότητα. Στοιχεῖα πὸ ἐπέτρεψαν σὲ «ἀνθρώπους» στὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ ὁρίζοντα νὰ ἐκδηλώσουν τὰ πρῶτα ὄμορφα αἰσθηματικά τους. Συνεχῶς τὸ ραδιόφωνο μετέδιδε ζεσιὰ μηνύματα ἀνθρώπων πὸν ζητοῦσαν νὰ φιλοξενήσουν ἐμπεριστατοὺς συναθρώπους. Συγκινητικὲς χειρονομίες, ἄμεσες.

Ἄς πάρουν κάποιες Κασσάνδρες νὰ ὠρύνονται γιὰ τὴν «ἐλλειψη ἀνθρώπων».

Ἄς ἠσυχάζει λοιπὸν κι ὁ Διογένης. Οἱ δονήσεις τοῦ Ἐγκέλαδου πιστεύουμε νὰ τὸν φτάνουν καὶ νὰ τὸν ἐνημερώνουν, ὥστε νά... σβήσει τὸ φανάρι του.

Οἱ δούρειοι ἵπποι στὰ 1986 μ.Χ..

ΤΟ ΚΑΚΟ ἔχει παραγίνει. Δὲν φτάνει ἡ ἀμοσφαιρικὴ ρύπανση, ἡ ὀπτικὴ, ἡ ἠχορρύπανση, τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουμε καὶ τὴν ὀπτικοακουστικὴ ρύπανση ἐτεροδόξων στοὺς δρόμους. Δὲν ἐννοοῦμε στὸ προκείμενο τοὺς χιλιαστές, τὴ μάστιγα πὸν ἀθρόουθα —ὡς πρὸς τὰ ἠχητικά κύματα— «κρωγάζει» μὲ τὴ συνεχῆ ἐκθεση τῶν δηλητηριωδῶν περιοδικῶν. Ἀναφερόμαστε κυρίως στοὺς κάθε λογῆς ἐτεροδόξους πὸν χαλοῦν τὸν κόσμο σὲ πεζοδρομία, πλατείες καὶ ἄλλους πολυσύχναστους χώρους, σὲ ὥρες αἰχμῆς.

Παρατάσσονται συνήθως σὲ κύκλο, στὸ κέντρο τοῦ ὁποῖου κάποιος μὲ τηλεθῶα ἢ τὶς περισσότερες φορὲς μὲ ἰσχυρὸ μικρόφωνο κρωγάζει παιδαριωδῶς μὲν, ἐκνευριστικά δὲ τὶς ἀσυναρτησίους του, δίχως ν' ἀποκαλύπτει δέβαια τὴν ἐτεροδόξη σκοπιμότητά τους. Οἱ συνεργάτες του παράλληλα διανέμουν φυλλάδια μὲ ἰσθόλο μεϊδιάμα στὰ χεῖλη.

Ἄς ἔχει ὑπόψη του ὁ Ὁρθόδοξος Ρωμηὸς διὸ οἱ δούρειοι ἵπποι πέρασαν ἀπὸ τὴ φαντασία τοῦ Ὁμήρου σὲ τὴ σύγχρονη πραγματικότητα...

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Γάλλων προειδοποιεῖ.

ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ, ὁ θιασμός τῆς γλώσσας προκαλέσει τὴ σθεναρὴ ἀντίδραση τῆς Ἀκαδημίας, πὸν γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ κήρυξε γενικὸ συναγερομό. Στὸ σχετικὸ ἀνακοινωθέν τῆς —πὸν ἀναφέρεται σὲ τὴν κακοποίηση τῆς γλώσσας, φωνικά καὶ στὰ ραδιοτηλεοπτικά λάθη— διατυπώνεται ἡ θέση διὸ δὲν ἐναντιώνεται σὲ τὴ χρησιμοποίηση μιᾶς γλώσσας σφριγηλῆς, μὲ παλμό, πὸν ὁποσδήποτε ἐξελλίσσεται καὶ πλουτίζεται ἀν χρειάζεται μὲ ξένες λέξεις καὶ ἴσως, μὲ ὀρισμέ-

νους νεολογισμούς. Ἀντιτίθεται ὅμως σὲ τὴ λαθεμένη ἔκφραση, σὲ τὴν προχειρότητα, σὲ τὴν βαρβαρότητα καὶ στοὺς σολοικισμούς, σὲ προφορὰ πὸν γίνεται ἀπὸ ἰδιοτροπία τοῦ ἐκφραστοῦ. Πρόκειται, τονίζεται σὲ τὴν ἀνακοίνωση, γιὰ μιὰν εἰσβολὴ ἀπὸ λέξεις παθᾶξενες πὸν τείνουν νὰ ἀλλοιώσουν τὴ γλώσσα.

Παρήγορη ἀσφαλῶς ἡ θέση ἢ μᾶλλον ἡ ἀντίθεση τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Παίξει τὸ ρόλο τοῦ σέλαος σὲ τὴν ἀτέλειωτη πολιτικὴ νύχια τῆς ὑποκολιτοῦρας.

Σὲ τέτοιον εἶδος κινήσεις ἐπιβάλλεται ὁ μιμητισμός.

Νόμπελ Ἀνθρωπιᾶς.

Η ΣΤΗΛΗ καὶ στὸ παρελθὸν ἔχει φιλοξενήσει καὶ ἐξάγει ζεσιτές, ἀνθρώπινες χειρονομίες πὸν ἀποτελοῦν ἐλπιδοφόρες παραφωνίες σὲ τὴν θλιβερὴ ἐποχὴ μας. Μὲ συγκίνηση παρουσιάζουμε στὸ τεῦχος αὐτὸ τὴν περίπτωση τριῶν νέων καὶ τὴ φιλία πὸν τοὺς συνδέει μὲ τὸν τέταρτο, ἀνήμπορο συμμαθητή...

Τρεῖς 16χρονοὶ φίλοι ἀπὸ τὴ Θεσσαλονικὴ θὰ εἶχαν βάλει τὴν πρῶτη μεγάλη ὑποψηφιότητα ἀν ὑπῆρχε Νόμπελ Ἀνθρωπιᾶς. Τὰ δύο τελευταῖα χρόνια μετέφεραν τὸν τέταρτο ἀτυχὸ φίλο τῆς παρέας τοὺς στὰ χέρια σὲ σχολεῖο καὶ σὲ τὶς ἐκδρομὲς. Ὁ τέταρτος ἔμεινε ξαφνικά παράλτιος καὶ οἱ ἄλλοι τρεῖς ἔγιναν τὰ «πόδια» του, ἡ «δύναμη» του!

Μὲ τὴν ἐναρξη τῆς σχολικῆς χρονιᾶς σὲ τὴν γιορτὴ τῆς Σημαίας, ὁ Σύλλογος Καθηγητῶν τοῦ 4ου Γυμνασίου Θεσσαλονικῆς βράδνεσε γιὰ σπάνια πρόξη φιλαλληλίας τοὺς μαθητὲς Νίκο Λεικάκη, τὸν ἐξάδελφό του Θωμᾶ Λεικάκη καὶ τὸ Νίκο Σαμκινίδη.

Ἐδγε στὰ παιδιά, εἴγε καὶ στοὺς καθηγητὲς πὸν τὰ πρόσεξαν. Εὐτυχῶς ὑπάρχει ἀκόμη ἀνθρωπιά.

Μιὰ εὐχάριστη εἶδηση.

ΜΕ ΧΑΡΑ πληροφορηθήκαμε πρὶν ἀρκετὸ καιρὸ —ἀλλὰ μόλις τώρα μπορέσαμε νὰ τὸ δημοσιεύσουμε— διὸ τὸ Βυζαντινὸ καὶ Χριστιανικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν πρόκειται νὰ ἐπεκταθεῖ σὲ διπλὰν οἰκόπεδο πὸν παραχωρήθηκε ἀπὸ τὴν Κτηματικὴ Ἐταιρεία τοῦ Δημοσίου.

Θὰ δημιουργηθοῦν εἶτοι καινούργιοι ἐκθεσιακοὶ χώροι γιὰ νὰ στεγάσουν καὶ νὰ προστατεύσουν μεγαλύτερο μῆμα τῆς ἀνεκτίμητης Κληρονομιάς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ρωμηοσύνης. Τὸ νέο κτίριο θὰ περιλαμβάνει ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἐκθεσιακοὺς χώρους καὶ ἐργαστήρια συντήρησης. Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ ἰσογείου ὑπολογίζεται σὲ 640 τετραγωνικά μέτρα. Ἡ δαπάνη ἀναμένεται νὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν 160 ἐκατομμυρίων δραχμῶν.

◆ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰαοῦ 1 — Τηλ. 72.10.734 ◆

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3 - 157 72 Ἀθῆναι Τηλ. 77.87.978.

**ΤΟ ΟΡΙΟ ΑΠΟΔΟΧΩΝ
ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

Νέα τροπή έλαβε το θέμα του ύψους αποδοχών των Ιερέων - εκπαιδευτικών, έπειτα από σχετική απόφαση της Όλομελείας του Έλεγκτικού Συνεδρίου. Υπενθυμίζουμε, με συντομία, το ιστορικό:

Το Συμβούλιο Έπικρατείας είχε κρίνει ότι οί Ιερείς που ταυτόχρονα είναι και εκπαιδευτικοί θα πρέπει να μισθοδοτούνται με το όριο της διατάξεως του άρθρου 6 του Ν. 1256)82 και όχι με εκείνο του άρθρου 24 του Ν. 1400)83.

Κρίνοντας για τὸ ἴδιο θέμα —έπειτα ἀπὸ σχετικὸ ἐρώτημα Ἱερῶς Μητροπόλεως— ἡ Όλομέλεια τοῦ Έλεγκτικοῦ Συνεδρίου (Συνεδρία 23η/1985) ἀπεφάνθη ὅτι ἡ διάταξη τοῦ άρθρου 24 τοῦ Ν. 1400)83 πὸ καθορίζει τὸ ὄριο τῶν ἀποδοχῶν τῶν Ιερέων - εκπαιδευτικῶν μέχρι τὰ 3/5 τῶν ἀκαθαρίστων ἀποδοχῶν τοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου) δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικὴ, καὶ ἐπομένως οἱ Ιερεῖς αὐτοὶ θὰ πρέπει νὰ πληρώνονται σύμφωνα με τὴ διάταξη τοῦ άρθρου 24 τοῦ Ν. 1400)83.

Στὴ συγκεκριμένη, δηλαδή, περίπτωση ὑπάρχει διαφωνία μεταξύ τοῦ Συμβουλίου Έπικρατείας καὶ τοῦ Έλεγκτικοῦ Συνεδρίου. Ἀλλὰ τὸ Γενικὸ Λογιστήριο τοῦ Κράτους συμπορεύεται πάντοτε —σὲ παρόμοια θέματα— με τὴς ἀποφάσεις τοῦ Έλεγκτικοῦ Συνεδρίου ὡς πρὸς τὴν καταβολὴ δαπανῶν, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐνέκρινε τὴν πληρωμὴ ἀναδρομικῶν ἀποδοχῶν τῶν Ιερέων - εκπαιδευτικῶν πὸ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν διατάξεων τοῦ άρθρου 6 τοῦ Ν. 1256)82, γιὰτὶ οἱ Ιερεῖς - εκπαιδευτικοί, μέχρι νὰ ἐπιλυθεῖ ἡ διαφωνία τῶν ἀνωτέρω δικαστηρίων ἀπὸ τὸ Ἀνώτατο Εἰδικὸ Δικαστήριο, θὰ πληρώνονται σύμφωνα με τὴς διατάξεις τοῦ άρθρου 24 τοῦ Ν. 1400)83.

Οἱ Ιερεῖς - εκπαιδευτικοὶ πὸ τυχόν μισθοδοτήθηκαν σύμφωνα με τὴ διάταξη τοῦ άρθρου 6 τοῦ Ν. 1256)82, ὅπως ἀντικαταστάθηκε με τὸ ἄρθρο 33 τοῦ Ν. 1326)83, καὶ τὴ σχετικὴ ἀπόφαση 1030)85 τοῦ Συμβουλίου Έπικρατείας, θὰ πρέπει νὰ ἐπιστρέψουν τὰ ἐπὶ πλέον ποσὰ πὸ εἰσέπραξαν πέραν ἀπὸ τὰ ὀριζόμενα στὸ ἄρθρο 24 τοῦ Ν. 1400)83. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὸ Έλεγκτικὸ Συνέδριο ἐκδίδει ἤδη καταλογιστικὴς πράξεις. Ἐξ ἄλλου δὲν ἔχουν πιά ἰσχύ ὅσα ἀναφέρονται στὸ ὑπ' ἀρ. 128811)4564)1985 ἔγγραφο τοῦ Γ. Λ. Κράτους.

Τὰ ἀνωτέρω γνωστοποιήθηκαν στὴς Ἱ. Μητροπόλεις καὶ τὰ Δημόσια Ταμεῖα τοῦ Κράτους

Τοῦ κ. Εὐαγγέλου Π. Λέκκου

με τὸ ὑπ' ἀρ. πρωτ. 64195)2002)14.7.86 ἔγγραφο τοῦ ὑφυπουργοῦ Οἰκονομικῶν Δημ. Γεωργακόπουλου.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΣΤΟΝ Ι.Σ.Κ.Ε.

Ἀνακοινώθηκε ἀπὸ τὴ διοίκηση τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος» ὅτι τὸ τρίτο δεκαήμερο τοῦ Νοεμβρίου θὰ διεξαχθοῦν οἱ ἀρχαιρεσίες τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. γιὰ τὴν ἐκλογὴ νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Οἱ ἀρχαιρεσίες θὰ διεξαχθοῦν σύμφωνα με τὴς σχετικὴς διατάξεις τοῦ τροποποιηθέντος Καταστατικοῦ, πὸ προβλέπει τὴν ἐκλογὴ ἑννέα μελῶν προερχομένων ἀπὸ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ τὴς ὅμορες Μητροπόλεις καὶ τεσσάρων μελῶν ἀπὸ τὴς ὑπόλοιπες Μητροπόλεις. Δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι ἔχουν τῶρα καὶ οἱ συνταξιῶχοι Κληρικοί.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ εἶναι ὑποψήφιοι γιὰ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἢ τὴν Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ, πρέπει νὰ ὑποβάλουν αἰτήσεις μέχρι 5 Ὀκτωβρίου. Προϋπόθεση εἶναι νὰ τυγχάνουν μέλη τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. ἀπὸ τριετίας καὶ νὰ ἔχουν τακτοποιήσει τὴς ταμειακὴς ὑποχρεώσεις τους.

Τὴν ἀνακοίνωση ὑπογράφουν ὁ πρόεδρος τοῦ Ι.Σ.Κ.Ε. πρωτοπρ. κ. Ν. Αὐγερινόπουλος καὶ ὁ Γεν. Γραμματέας πρωτοπρ. κ. Δημ. Πλατῆς.

★

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΤΟΥ ΤΑΚΕ

—Τσουκαλάς - Κουλουμπῆς Διον., Ιερεύς, ΜΚ 7, ἔτη ὑπηρ. 27, σύνταξη 34.659, ἐφάπαξ 659.968.

—Χατζόπουλος Γ., Ιερεύς, ΜΚ 9, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 56.320, ἐφάπαξ 1.036.464.

—Ἀλεξόπουλος Θεοφ., Ιερεύς, ΜΚ 21, ἔτη ὑπηρ. 18, σύνταξη 23.000, ἐφάπαξ 412.148.

—Ἀντωνιάδης Κων., Ιερεύς, ΜΚ 5, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 61.440, οἰκογ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ 1.043.393.

—Ἀρβανίτης Ἰω., Ιερεύς, ΜΚ 17, ἔτη ὑπηρ. 23, σύνταξη 29.524, ἐφάπαξ 574.915.

—Παπαζαχαρή Βασ., Ιερεύς, ΜΚ 9, ἔτη ὑπηρ. 33, σύνταξη 53.102, οἰκογ. ἐπίδ. 2.900, ἐφάπαξ 925.508.

—Μπελιάς Νικ., Ιερεύς, ΜΚ 7, ἔτη ὑπηρ. 35, σύνταξη 58.880, ἐφάπαξ 1.004.405.